NUMMER 1 DONDERDAG 3 JANUARI 1929 29STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

Het jaar dat voorbijging.

Ned. Oost- en West-Indië in 1928.

„Het behoud onzer Koloniën is geen rècht, maar *plicht* geworden; geen lùst, maar een zware *last* door de Historie ons op de schouders gelegd. Wij zijn de voogden dier millioenen, wier lot in ònze handen is gesteld."

Wijlen het Kamerlid H. H. van Kol.

Wanneer wij, staande op den drempel van 1929, min of meer bekende uitspraak tot de onze zouden mogen maken, dan is het wel deze: Het jaar 1928, zoowel voor Nederlandsch Oost-, als voor Nederlandsch West-Indië, sterft weg onder de hypnose van het Evolutie-dogma.

Want hij die geroepen wordt een Overzicht te schrijven op den Oudejaarsavond van 1928, waarin de gebeurtenissen betreffende de Nederlandsche Koloniën zullen worden gereleveerd, „leeft" nog enigermate onder den indruk van de parlementaire debatten in de Tweede Kamer, gehoudens tijdens de behandeling der Indische begrooting. Hij kwam tot de overtuiging dat de ontwikkeling van de Nederlandsche Koloniën den één te vlug, den ander te langzaam ging.

Wanneer diezelfde „Overzichtschrijver" zijn blik laat gaan over hetgeen op maatschappelijk-economisch gebied in onze Koloniën tot stand is gekomen, dan dwarrelen vliegtochten, radiotelefoon, radiotelegraaf — plus al hetgeen verder naar vooruitgang streeft, hem voor de aandacht. En dan is het hem, zoowel als voor zooveel anderen, de overtuiging gevestigd: Indië gáát *vooruit*... misschien wel omdat onze Koningin eenmaal het gedenkwaardige woord heeft gebruikt: „Wij moeten *vooruit!*"

In dàt teeken van vooruitgang staat, ten aanzien van onze Koloniën, het jaar 1928. Op politiek, op maatschappelijk, op economisch terrein en tenslotte óók op individualistisch gebied, zijn wij, Nederland als Moederland zijner Koloniën, vóórgegaan; — zijn plicht getrouw!

Feitelijk zouden wij met het bovenstaande aan het einde van het jaar 1928 kunnen volstaan. In het kort werd samengevat hetgeen de Nederlandsche Koloniën in 1928 is wedervaren: vooruitgang, op bijna elk terrein.

Maar men zou ons, terecht, van tè groote oppervlakkigheid beschuldigen, indien wij een aantal gebeurtenissen niet afzonderlijk zouden vermelden. Zoodat die feiten ons het rècht geven op den Oudejaarsavond van 1928 te spreken van evolutie; van vooruitgang.

* *
*

Wanneer wij even vertoeven op het, voor ons overigens wel wat gevaarlijke terrein der Nederlandsche Koloniale politiek, dan dienen wij melding te maken van de ongetwijfeld grootere belangstelling voor onze Koloniën, waarvan het afgeloopen jaar blijken heeft gegeven. Zoowel de oud-Minister Colijn als de oud-Vice President van den Raad van Indië, Generaal Swart; zoowel het Eerste Kamerlid Jhr. Prof. De Savornin Lohman als het Tweede Kamerlid Mr. A. M. Joekes, om van andere niet te spreken, hebben zich kunnen overtuigen van den toestand in Nederlandsch Oost-Indië, door een persoonlijk bezoek aan die Gewesten. Men heeft, misschien niet ten onrechte, aan het verblijf dier „Indische deskundigen" binnen de keerkringen, een politieke beteekenis gehecht. Vooral de reis van den heer Colijn naar Oost-Indië is op politiek terrein min of meer „uitgebuit". En zoowel het door dien oud-Minister, naar aanleiding van zijn reis geschreven boek als de door hem gehouden redevoering in Amsterdam hebben niet nagelaten het noodige, of misschien ònnoodige, stof op te jagen. Hoe het zij, ten aanzien van de belangstelling voor de Nederlandsche Koloniën is ook op het terrein van de politiek gedurende het jaar 1928 vooruitgang, evolutie, te bespeuren geweest. Van die, overigens toe te juichen, persoonlijke belangstelling, getuigde reeds hetgeen de heer Joekes tijdens de behandeling der Indische begrooting naar voren heeft gebracht en wat de heeren Colijn en De Savornin Lohman betreft, het zal zeer zeker de moeite loonen straks, wanneer in de Eerste Kamer de begrooting voor Koloniën aan de orde van behandeling komt, te luisteren naar hetgeen *zij*, op grond van hun zij het ook kort verblijf in Oost-Indië, in het belang dier Koloniën zullen te spreken hebben.

Wat verder betreft de Nederlandsche Koloniale aangelegenheden op politiek terrein, de interneering van Dr. Tjipto Mangoenkoesomo bleef gehandhaafd, niettegenstaande zijn verkiezing tot Lid van den Volksraad en niettegenstaande de actie tegen zijn interneering zoowel in Nederland als in Indië gevoerd. Min of meer in verband hiermede staat de geruchtmakende zaak der „Perhimpoenan-Indonesia"-studenten hier te lande, welke „kwestie" tal van gemoederen in beweging bracht en tenslotte is uitgeloopen... op vrijspraak. Het zou wellicht, op den Oudejaarsavond van 1928, dus staande àchter de feiten, gewenscht zijn de vraag te stellen: *wie* inzake deze aangelegenheid het grootste voordeel behaald heeft: het Nederlandsche Ministerie van Koloniën, dat de zaak aanhangig maakte; de betrokken Indologische studenten... dan wel hun verdedigers, de heeren Mobach en Duys! Gaarne laten wij de beantwoording dier vraag aan anderen over.

De gewijzigde Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië, die ten vorigen jare in beginsel haar beslag kreeg, bleek nog al te veel verkeerde denkbeelden te hebben gesticht. In het begin van dit jaar hebben ook de besturen van de Nationale Unie en van de Vereeniging „Oost en West" getracht daarin meer licht te brengen door een lezing, gehouden onder de auspiciën van beide instellingen, waarbij Jhr. M. Boreel en de professoren Gerretson en Eigeman gelegenheid hebben gehad de gewenschte duidelijkheid te verschaffen. Op 1 Juli werden, mede als gevolg dier wijziging, ingesteld de gouvernementen Midden- en Oost-Java en de beide gouvernementen van Solo en Djocja; tot opheffing van het instituut der Gezaghebbers werd in den loop van het jaar besloten; de bestuursconferenties werden, ter bespreking van den algemeenen politieken toestand en van de bestuurshervorming op Java, ook dit jaar weer gehouden. Weliswaar moest ook dit jaar weer eenige malen melding worden gemaakt van „onrust op Atjeh", doch ook thans mag nog worden herhaald hetgeen in de Troonrede van 1928 ten aanzien van de Nederlandsche Koloniën werd opgemerkt: „de politieke toestand in Nederlandsch Oost-Indië is *verbeterd*. Ook te dezen opzichte dus vooruitgang.

Vermelden wij voorts nog dat zoowel de Sultan van Koetai als de Regent van Bandoeng in het afgeloopen jaar een bezoek brachten aan ons land; dat de benoeming van Dr. A. A. L. Rutgers, Directeur van het Indische Departement van Landbouw, tot Gouverneur van Suriname allerwege voldoening wekte en dat zeer onlangs de bekende politicus J. E. Stokvis, sociaal-democratisch lid van den Volksraad, naar Nederland terugkeerde, om, zooals verluid, het Hertogspark te Weltevreden te verwisselen voor het Binnenhof in Den Haag — dan meenen wij met het bovenstaande de belangrijkste gebeurtenissen op politiek terrein te hebben „verslagen".

* *
*

Wat Nederlandsch Oost-Indië verder aangaat: ook dit jaar bleef het voor groote rampen gespaard, al mogen wij niet vergeten de ramp die begin Augustus het vulkaaneiland Paloeweh heeft geteisterd, waarbij „door dien afgrond, zoo donker daaronder", naar de berichten luidden, 1200 menschen het leven lieten en een vierhonderdtal omwonenden werd gewond. De ongure, onrustige „Krakatau" heeft in het jaar 1928 op onheilspellen-

de wijze telkenmale aan zijn bestaan herinnerd zonder gelukkig, als in 1883, tot ernstige daden te komen; de vuurwerkfabriek te Koedoes vloog in de lucht met als gevolg 25 dooden en 100 gewonden, terwijl op 2 November een dergelijke inrichting te Malang ontplofte, waarbij 10 menschen het leven verloren. De ongeregeldheden op Billiton, waarvan in September melding werd gemaakt, en welke zich culmineerden in een soort „proteststaking", waren van korten duur en de rust was spoedig hersteld. Met de interneering van voor de samenleving ongewenschte communistische elementen op Boven Digoel werd geregeld voortgang gemaakt en van de „opheffing" van dit interneeringskamp zal voorloopig wel geen sprake zijn.

De Gouverneur-Generaal Jhr. De Graeff heeft in 1928 een reis gemaakt zoowel door de Vorstenlanden als naar Bandjermasin en Bali. De Vice-President van den Raad van Indië, de heer Creutzberg, zal binnen enkele maanden repatrieeren, waarmede vrijwel den geheelen Raad, die, naar te verwachten is, in 1931 met enkele Inheemschen zal worden aangevuld, binnen afzienbaren tijd een metamorphose zal ondergaan; immers verschillende Raadslleden zullen hun mandaat neerleggen of hebben den wensch daartoe te kennen gegeven.

De thans bij de Nederlandsche Staten-Generaal aanhangige voorstellen tot bestuursherziening, welke voorstellen inmiddels door ons Lagerhuis reeds met overgroote meerderheid werden aangenomen, zullen ook den Volksraad wijzigen. Zal straks ook de Eerste Kamer in gelijken zin besluiten, wat mag worden aangenomen, dan zal de komende nieuwe Volksraad beraadslagen met een niet-Nederlandsche meerderheid wat het aantal leden betreft. Niet weinig stof heeft de behandeling dier voorstellen in de Koloniale politieke wereld opgewaaid. Aan een der verslagen van de beraadslagingen voegde de Nieuwe Rotterdamsche Crt. de opmerking toe: „De wereld zal er wel niet door vergaan." Inderdaad. En Nederlandsch-Indië, zoo voegen *wij* er hier aan toe, zal door die genomen besluiten het Moederland in niet mindere mate blijven noodig hebben, als vóór dien.

Nu wij toch in of nabij den Volksraad vertoeven moge hier worden gereleveerd de benoeming tot Commandeur in de Orde van den Nederlandschen Leeuw van den nestor Mr. H. 's Jacob, den man, die zooveel in het belang van onze Koloniën als lid van den Volksraad heeft verricht. Indien er ooit een onderscheiding van Koninklijke zijde met voldoening werd begroet, dan was het wel deze, waarbij de vele en groote verdiensten van den heer 's Jacob werden onderstreept. Aan Mr. Neytzell de Wilde, den huidigen Voorzitter van den Volksraad, wordt het voornemen toegeschreven in het begin van het volgend jaar af te treden. Ook *dit* regeeringsinstituut zal dus aan de noodige wijzigingen blootstaan.

Er is, in 1928, in Indië ook gejubileerd. In de eerste plaats denken wij aan het Jubileum van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, dat op 24 April zijn 150-jarig bestaan herdacht en aan de Javasche Bank, die op 24 Januari het eeuwfeest vierde. De Java-China-Japanlijn bestond op 14 September 25 jaar en de Ned.-Indische Kunstkring te Batavia herdacht dit feit enkele maanden vroeger; ook de Middelbare Landbouwschool te Buitenzorg herdacht haar 25-jarig bestaan. De opening van de Nederlandsch-Indische Veeartsenijschool vond met de noodige plichtplegingen plaats op 2 Juli, terwijl 2 dagen later de Tandartsenschool te Batavia voor de leerlingen werd opengesteld. De Billiton Maatschappij, die reeds zoovele malen van hare belangstelling voor de Indische bevolking op Billiton blijken heeft gegeven, schonk in het afgeloopen jaar wederom bedragen van *f* 500.000 en *f* 250.000 ten behoeve van het Bevolkingsfonds. De ook aan de lezers van het *Kol. Weekbl.* zoo bekende heer H. F. Tillema, de bekende pionier op het terrein van de volksgezondheid en de volkshuisvesting, maakte in dit jaar wederom een reis door Ned. Oost-Indië, meer speciaal door Borneo, waarvan de resultaten door hem ongetwijfeld zullen worden gepubliceerd na zijn terugkeer. De belangstelling voor Nederlandsch Oost-Indië werd, zij het ook in ander opzicht, gedeeld door den Voorzitter van het Bureau Internationale du Travail te Genève, den heer Albert Thomas, die voornamelijk het vraagstuk van de Poenale Sanctie in Oost-Sumatra zal bestudeeren. Zal wellicht deze bekende politicus hier een oplossing weten te brengen? Het is ni aan te nemen.

* * *

Maar vooral doet het ons, Nederlanders, goe dat die belangstelling voor de Nederlandsche K loniën zich heeft uitgestrekt tot het Belgische K ningshuis, waarvan de oudste zoon van Koni Albert met zijn gemalin Prinses Astrid thans bi nen de grenzen van de Nederlandsche Koloni verblijf houden. Op die hooge belangstelling k Nederland trotsch zijn; met de keuze van onze h ge gasten om juist de *Nederlandsche* Koloniën bezoeken, is ons land en ons volk geluk te w schen en de keuze van diezelfde hooge passagi om de reis naar Indië te maken met een stoom van den *Rotterdamschen* Lloyd, krijgt ongetwijf in onze dagen, nu Nederland en België, nu Antw pen en Rotterdam op politiek-staatkundig terr zoo dikwijls een onderwerp van bespreking uitm ken, wel een zeer bijzonder cachet. Wij vertro wen dat de Belgische Kroonprins en -Prinses h veel zullen zien en zullen mogen genieten op h tocht door onzen Archipel. De eerste berichten w zen er reeds op, dat zoowel de bootreis als de o vangst in Tandjong Priok voorspoedig en hartel is geweest. Moge de goede indrukken, die zij str mee terug zullen brengen, daaraan evenredig zi Het kan ons land en ons volk niet anders dan t goede komen.

En wanneer wij tenslotte memoreeren het Eeu feest van de Rijnsche Zending, welke op Borneo vooral op Sumatra en Nias zooveel ten goede he gewrocht; wanneer wij herinneren aan het fe dat met ingang van 1 Januari a.s. het z.g. „con binaat" in de kazernes van Nederlandsch Oo Indië zal worden verboden (welk resultaat ste voor een goed deel te danken is aan het streven v het Instituut van Aalmoezeniers en Veldpredikers Indië); wanneer wij releveeren het andere feit belangrijk óók voor Sumatra's Oostkust — n.l. „opheffing" van de „hari besar", waarvoor in plaats komt een veertiendaagsche vrije Zondag (verandering, die door de *Deli Courant* zelfs een „ volutie" werd genoemd!), en wanneer wij, tenslo óók melding maken van de oprichting van de N derlandsch-Indische Luchtvaart Maatschappij m een aanvankelijk maatschappelijk kapitaal van millioen gulden, dan brengt dit feit ons op het te rein van *Indië in Nederland*.

* * *

En dáárover mogen wij het nog even hebben den Oudejaarsavond van 1928. Want *dat* het: „I dië-los-van-Holland" vooralsnog tot de *fata m gana* zal blijven behooren, heeft het jaar 1928 o in overvloedige mate bewezen.

Boven het Overzicht hebben wij ditmaal een u spraak genomen van wijlen het socialistische E ste Kamerlid Van Kol. Wij deden zulks niet zo der opzet. Ook, omdat dergelijke uitspraken nu en dan eens in herinnering *moeten* worden g bracht, inzonderheid voor hen, die in hun onku de of oppervlakkigheid, of wellicht zelfs tegen b ter weten in, de stelling verkondigen dat met v breking der eeuwenoude banden Indië's bevolkin zou zijn gebaat.

De I. T. A. te Arnhem, die wij slechts *pour le b soin de la cause* thans in herinnering roepen, hee naast zoovele andere dingen, aangetoond, wat N derland in Nederlandsch Oost-Indië tot stand hee weten te brengen. Dat die tentoonstelling, waara onafscheidelijk de naam van Mr. Huges, Voorzitt der Afdeeling Arnhem van „Oost en West", ve bonden is, verlengd moest worden wat den du betreft, spreekt voldoende. Voorzoover de „Oos en-West-dag", op 23 Juni in Arnhem gehoude dit nog niet ten overvloede bewees, moge hier no eens worden geconstateerd, dat 1928 *het* bewijs g leverd heeft voor de onhoudbaarheid der door com munisten en linksche socialisten verdedigde leuze: „Indië-los-van-Holland".

* * *

Vooruitgang was er in 1928 op het terrein der radio-telegrafische en radio-telefonische verbin ding tusschen Nederland en zijn Koloniën. Wie heeft nog maar enkele jaren geleden kunnen ver moeden dat op den 8sten Januari van 1929 de ge legenheid zou worden opengesteld voor telefoni sche gesprekken van uit Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht met Nederlandsch Oost-Indië

…e schetst de ontroering van Nederlanders in het Nederland, die in het afgeloopen jaar van mond tot mond hebben kunnen spreken met hunne familiebetrekkingen… zóó- en zóóveel duizend mijlen verder gelegen? Ten aanzien van *deze* verbinding met Indië reeds zal het jaar 1928 met gulden letters in het boek der Nederlandsche Koloniale geschiedenis kunnen worden vermeld. De, helaas, ons te vroeg ontvallen Ir. De Groot en de, gelukkig nog immer actieve oud-Indisch Ingenieur M. H. Damme hebben er het hunne in zoo groote mate toe bijgedragen. Toen op 31 Maart j.l. het eerste telefonische kruisgesprek met Indië werd gevoerd; toen de gesprekken op de Utrechtsche jaarbeurs werden voortgezet… toen wist men 't: Indië is met een nòg nauweren band aan het Moederland gekend geworden. En de Rotterdamsche Lloyd moge met de instelling van zijn „Rotterdam-Lloyd-Radio" op 21 Juni verdienstelijk werk hebben verricht; de Stoomvaart Maatschappij „Nederland" met haar spoedig gevolgde „Nederland-Rapide" …ua-Amsterdam moge dit werk hebben voortgezet op even verdienstelijke wijze,… de Radio-telegraaf en de Radio-telefoon hebben in het jaar 1928 het record geslagen voor wat betreft de snelle …latie tusschen Moederland en Koloniën.

En, al ware dit nog niet genoeg, zoo bracht ons 1928 de verbinding tusschen Nederland en Indië door middel van het *vliegtuig*. In den breede is ook in het *Kol. Weekbl.* melding gemaakt van de talrijke vliegtochten die in het afgeloopen jaar hebben plaats gevonden. De reis van Generaal Snijders naar Oost-Indië en de reeds gememoreerde oprichting van de Ned.-Ind. Luchtvaart Mij. hebben de evolutie van het vliegwezen zoowel in Indië zelf als wat betreft de verbinding Nederland—Indië in niet geringe mate bevorderd. Met ingang van … November werden in Nederlandsch-Indië de luchtlijnen Batavia—Bandoeng en Batavia—Semarang geopend… en zal 1929 ons misschien brengen een min of meer geregelden passagiersdienst en wel Postdienst Amsterdam—Batavia?

* * *

Vooruitgang kenmerkte het jaar 1928… ook in opzichte van onze Cultures?

Neen, het zou misschien niet goed zijn als het ons in *alles* voor den wind ging. Het dalende prijsverloop van de suiker; de halveering van den rubberprijs waren in het afgeloopen jaar factoren, die, voorzoover dit niet reeds geschiedde, hun deprimeerenden invloed op de totaal-uitkomsten straks zullen doen gelden. Wat de rubber betreft, de eenige jaren geleden van Engelsche zijde ingevoerde restrictie der rubberproductie werd in het begin van 1928 opgeheven, hetgeen een daling van den rubberprijs tengevolge had van 110 tot ongeveer 50 cents. Of die opheffing dient te worden betreurd dan wel moet worden toegejuicht, — dit laatste dan op grond van het feit dat de Rubbermarkt op een gezondere basis zal komen — willen wij hier in 't midden laten. Wij hebben slechts rekening te houden met de feiten — en die hebben uitgewezen dat de door Engeland genomen opheffingsmaatregel een gevoeligen klap heeft toegebracht aan de financieele uitkomsten der Rubbercultuur in Ned.-Indië. Aan de minder gunstige resultaten van de Ned.-Indische suikercultuur hebben andere oorzaken ten grondslag gelegen. De daling van den suikerprijs wordt toegeschreven aan een blijvende en steeds grooter wordende „stock", zoomede aan een verminderd verbruik van suiker in het algemeen over de geheele wereld, in het bijzonder in de Vereenigde Staten. Wij kunnen hier slechts den wensch uitspreken, dat het jaar 1929 de thans nog geldende pessimistische beschouwingen zal logenstraffen. Geeft ten slotte ook onze oude historie niet reeds het voorbeeld van vette en magere jaren?

* * *

Met een enkel woord worde hier, zij het ook [illegible], in herinnering gebracht de betreurenswaardige ziekte- en sterfgevallen, die zich in het afgeloopen jaar hebben voorgedaan aan boord van enkele onzer Nederlandsche op Indië varende stoomers. Betreurenswaardig waren die gebeurtenissen te meer, omdat zij gevolgd werden door een onverkwikkelijken strijd tusschen de medici in Nederlandsch-Indië en de hier te lande samengestelde Commissie van Onderzoek.

Een even onverkwikkelijk, zooal niet smakeloos, debat meende enkele leden van den Amsterdamschen Gemeenteraad te moeten voeren inzake het voorstel tot plaatsing van een monument ter gedachtenis aan Generaal Van Heutsz, welk debat aan een der luisteraars de opmerking ontlokte, dat Nederlanders inderdaad „Klein in 't groote en Groot in 't kleine kunnen zijn"…

Met meer voldoening dan het bovenstaande ons biedt, maken wij melding van de in het afgeloopen jaar afgekomen benoeming van Mr. D. Fock tot Minister van Staat en van het andere feit, dat zoowel de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij als de „Nederland" en de „Lloyd" hunne vloten hebben uitgebreid en verbeterd.

Met welke voldoening gevende gebeurtenissen wij ons Overzicht ten aanzien van Nederlandsch Oost-Indië meenen te kunnen besluiten.

* * *

Maar… we bezitten óók nog zooiets als: *West-Indische* koloniën. „Deelen van ons Rijk buiten Europa", wier behoud in niet mindere mate ons een *plicht is* als ten aanzien van Nederlandsch *Oost-Indië*. Misschien is het wel gewenscht om in Overzichten als deze nog eens te wijzen op dien plicht. Te dezen aanzien mogen wij, met inachtneming van alle bescheidenheid, misschien verwijzen naar de artikelen over onze(n) „West", die in het afgeloopen jaar in het *Koloniaal Weekblad* verschenen van de heeren Menkman, Oudschans Dentz, Dr. Lens, „Commentator" e.a., en waarin op duidelijke wijze aan onze roeping ook tegenover West-Indië werd herinnerd. En wanneer een blad als „De West" in het jaar 1928 moet schrijven: „Van leede oogen bij onze (d.z. de *Nederlandsche* kapitaalkrachtigen), omdat de vreemdelingen ten aanzien bijv. van de vestiging van het bauxietbedrijf in Suriname hen voorgaan, is geen sprake", dan betreuren wij zulk een commentaar. En wanneer een blad als de *Neue Züricher Zeitung* openlijk erkent: „Ein Vorteil von Curaçao ist auch, dasz es unter geordneter Niederländische Verwaltung steht", dan betreuren wij temeer, dat deze uitspraak en die waardeering van *die* zijde moest komen. Is het dan inderdaad juist, zooals enkele maanden geleden in het *Kol. Weekblad* werd opgemerkt dat „Nederland vijf pooten aan een schaap verlangt voor en aleer het iets in Suriname gaat ondernemen?"…

Er is, laten we het thans mogen erkennen, verbetering in zicht! De West-Indische Koloniën zijn in 1928 meer dan voorheen in het middelpunt der Nederlandsche belangstelling gekomen en dat juichen wij toe.

Ook West-Indië heeft in 1928 verschillende mutaties beleefd. Als Gouverneur van Suriname trad op Dr. A. A. L. Rutgers, Directeur van het Dep. van Landbouw te Buitenzorg; de Gouverneur van Curaçao, Dr. N. J. L. Brantjes, vroeg en verkreeg met ingang van 1 September eervol ontslag en werd sedert opgevolgd door Ir. L. A. Fruitier. Op 23 April vond te Bloemendaal de huldiging van Baron Van Heemstra plaats, als afgetreden Gouverneur van Suriname, van welke huldiging wij breedvoerig hebben melding gemaakt.

Moge hier nog eens worden onderstreept het woord dat in het afgeloopen jaar de Oud-Gouverneur Staal in een redevoering over West-Indië heeft uitgesproken: „Suriname wacht op Nederland's kapitaal, kennis en energie; het wacht op: *de nationale daad!*"

Zal, wat West-Indië betreft, 1929 die ons brengen?

* * *

Eindelijk: het min of meer traditioneele *Oratio pro domo*, want 1928 heeft ook aan onze Vereeniging „Oost en West", óók aan het *Koloniaal Weekblad* wel het een en ander te memoreeren gegeven.

Gelukkig mogen ook beiden, Vereeniging en Orgaan, spreken van evolutie, van vooruitgang.

Wat onze Vereeniging betreft, zij mocht zich in toenemenden bloei verheugen. Het ledental ging verblijdend vooruit, straks zal onze algemeene secretaris in zijn verslag er de détails van geven, maar nu reeds mogen we met voldoening van dien groei melding maken.

Het bureau van het Hoofdbestuur heeft in het afgeloopen jaar kennis gemaakt met het vóór en tegen van: verhuizen! Het min of meer primitieve verblijf in de Heulstraat werd verwisseld voor een betere accomodatie in het perceel aan het Korte Voorhout in 's-Gravenhage. Bij verschillende gelegenheden was „Oost en West" vertegenwoordigd; heeft zij eerepenningen uitgereikt aan personen, die deze verdienden en verleende, door middel van het Informatie-bureau, bemiddeling waar deze werd gevraagd.

Het *Koloniaal Weekblad*, dat sedert 1 Januari van het vorig jaar in een gewaad verscheen, waarvan gehoopt werd dat het allen lezers zou voldoen, zal, nu zulks blijkt niet het geval te zijn, met den nieuwen jaargang weder als voorheen op het blijkbaar gemakkelijker te lezen witte papier worden gedrukt.

Tot ver buiten de grenzen van het Rijk der Nederlanden wordt ons orgaan gelezen en, naar wij meenen te mogen schrijven, heeft het, ook in 1928, dank zij tal van deskundige medewerkers, het zijne er toe bijgedragen om den band tusschen lezers en vereeniging, tusschen Moederland en Koloniën, te bevestigen en te versterken. Ook hier mogen we dus evenzeer van vooruitgang spreken. Van hetgeen er plaats greep op het terrein der Vereeniging en op dat harer afdeelingen maakte ons blad geregeld melding. Vermelden wij in dit verband slechts het 25-jarig bestaan van de zoo nuttige stichting „Boeatan", waarbij de heer J. F. Snelleman gelegenheid vond de verdiensten van Mevr. Van Beresteyn-Tromp te huldigen; voorts herinneren wij aan het verslag ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de afd. 's-Gravenhage van „Oost en West" in ons nummer van 30 October en aan de in het Weekblad vermelde bijzonderheden inzake de uitreiking van den gouden eerepenning der Vereeniging aan den bekenden vliegtuigbouwer A. G. H. Fokker en aan Mr. J. Huges, den wakkeren voorzitter van onze Arnhemsche afdeeling.

* * *

Summa summarum.

Er is op den Oudejaarsavond voor ons alleszins reden om te spreken van vooruitgang, al bleven onze Koloniën, ons land en onze Vereeniging niet gespaard voor de „ups and downs", die nu eenmaal tot dit ondermaansche bestaan behooren. Onze wensch, aan het einde van dit, uit den aard der zaak niet volledig Overzicht over het jaar dat heenging, kan niet anders zijn dan deze: Moge 1929 aanleiding geven voor eenzelfde uitspraak wanneer wij aan het einde ook van dàt jaar zullen gekomen zijn. Een wensch, dien wij uiten, zoowel vòòr onze Vereeniging en hare afdeelingen, als voor *alle* lezers van het *Koloniaal Weekblad*.

Véél heil! Véél voorspoed! Voor hèn allen, èn voor allen, die ons land en ons volk en onze koloniën dienen… op welke wijze dan ook!

In Memoriam.

Der gewoonte getrouw laten wij hier volgen een — volstrekt niet op volledigheid aanspraak makende — lijst van in 1928 overleden Nederlanders, di[e] tijdens hun leven de belangen van de Nederlandsch[e] Koloniën hebben gediend. Zonder ook maar in één opzicht in waardeering voor het werk van anderen

te kort te doen, mag aan het einde van 1928 afzonderlijk worden genoemd de naam van den man die zijn geheele leven — en méér dan dat — in dienst der Nederlandsche Oost-Indische koloniën gesteld heeft en die, aan het einde van dit jaar, zoo plotseling het tijdelijke met het eeuwige heeft verwisseld. Wij bedoelen den filantroop in den besten zin des woords: K. A. R. Bosscha. Aan het overlijden van dezen veelgeliefden man heeft ons blad eerder reeds eenige woorden gewijd. De tonnen gouds, die Dr. Bosscha tijdens het afgeloopen jaar heeft geschonken ten dienste van de ontwikkeling der sterrenkunde in Oost-Indië zoowel als aan de leprozerie van het Leger des Heils in Pelangtoean en aan het Kankerinstituut te Bandoeng... deze tonnen gouds vallen weg bij eene vergelijking met hetgeen deze even geleerde als bescheiden Indischman tijdens zijn leven in het belang der Koloniën heeft verricht. Het groote verlies, dat Ned. Oost-Indië met het verscheiden van den heer Bosscha heeft geleden, mochten wij hier afzonderlijk nog eens releveeren. Zijn nagedachtenis zal bij talloos velen hier en ginder in weemoedige doch dankbare herinnering blijven.

Van hen, die in 1928 ons door den dood ontvielen, noemen wij voorts:

F. E. Spirlet, gep. Luit.-Kol. O.-I. L., Den Haag.
Dr. J. A. Barthelds, Lid van den Raad van Justitie, Medan.
Z. G. Hoogerheide, Off. v. Gez. 1e kl., Batavia.
J. Hallerman, Oprichter van de Sumatra Post, Röhndorff.
J. de Crane, Oud-Ass.-Res. B. B., Den Haag.
Dr. G. P. Rouffaer, veelzijdig beoefenaar der Indologische wetenschap.
Dr. A. van Dorsten, Oud-Off. v. Gez., Den Haag.
R. Mac Leod, Gep. Majoor O.-I. L., Velp.
H. E. Steinmetz, Oud-Resident, Den Haag.
A. H. G. Blokzeyl, Oud-Res. van Riouw en Ond., Den Haag.
Dr. J. G. van Deventer, Oud-Dir. Gymn. Willem III, Den Haag.
H. van Giersbergen, Oudste geboren Nederlander op Curaçao, Willemstad.
J. C. Schmeil van Kraayenoord, Oud-Ass.-Res., Den Haag.
Mr. Dr. S. Nauta, Adv.-Gen. bij het Hooggerechtshof, Batavia.
J. J. Heilbron, Oud-Insp. bij het onderwijs in Suriname, Amsterdam.
Dr. A. N. Erkelens, Oud-Off. v. Gez. O.-I. L., Rijswijk.
J. J. Hubscher, Gep. Luit.-Kol. O.-I. L., Renkum.
G. L. van Tubergen, Oud-Secr. Sum. Westkust, Den Haag.
L. J. Resner, gep. Off. v. Gez. O.-I. L., Den Haag.
Prof. Dr. A. H. Lorentz, Haarlem.
F. H. K. Zaalberg, Hoofdredacteur Bat. Nieuwsblad, Batavia.
Dr. J. P. Kloos, Oud-Off. v. Gez. O.-I. L., Den Haag.
Mr. A. H. L. Utermark, Oud-Off. v. Just., Den Haag.
H. C. Buning, Oud Off. v. Gez. O.-I. L., Voorburg.
P. F. Abell, Oud-Ass.-Res. B.B., Voorburg.
J. J. Kluyskens, Oud-Kapitein O.-I. L., Den Haag.
E. Eisma. Referendaris bij de S.S., Den Haag.

P. J. A. Renaud, Gep. Hoofdingenieur bij het Mijnwezen in Indië, Den Haag.
Mevr. Creutzberg-Rijk, Batavia.
S. Louwerse, Dir. der Landsdrukkerij, Batavia.
J. van Rijn van Alkemade, Oud-Directeur Semarangsch Prauwenveer, Den Haag.
J. F. L. Schneider, Oud-Kapitein O.-I. L., Den Haag.
S. Spree, gep. Majoor O.-I. L., Magelang.
B. L. Hagedoorn, Oud-Majoor O.-I. L., Rijswijk.
Dr. H. Wallis de Vries, Oud-Directeur Moluksche Handelsvereeniging, Amsterdam.
F. B. Batten, Oud-Res. van Madoera, Den Haag.
P. J. M. Smith, Oud-Luit.-Kol. O.-I. L., Den Haag.
W. F. H. Verhoef, Oud-Kap. O.-I. L., a/b. ss. „Indrapoera".
K. E. Schütt, Oud-Luit.-Gen. O.-I. L., Den Haag.
A. P. Gadri, 1e Marconist ss. „Blommersdijk", Soerabaja.
O. A. Westra, Oud-Ass.-Res. v. Ternate, Den Haag.
J. Witteveen, Oud-Luit.-Kol. O.-I. L., Den Haag.
J. Maidman, Kap. O.-I. L., Tjimahi.
M. A. van Heekeren, Oud-Kapt. O.-I. L., Den Haag.
Th. J. de Goey, Oud-Majoor O.-I. L., Delft.
Mr. C. S. Buys Ballot, Oud-lid van het Hooggerechtshof, Batavia.
J. Willems, Gep. Majoor O.-I. L., Den Haag.
Jhr. J. D. Six, Oud-Raadsadviseur Dep. van Koloniën, Den Haag.
W. F. Waleson, Kantoorhoofd Alg. Secr., Batavia.
D. J. A. Vrijdag, Oud-Insp. Boschwezen, Bussum.
J. Th. Jarman, Ass.-Res. B.B., a/b. s.s. Huygens.
Dr. M. H. Koch Sr., Röntgenoloog, Batavia.
Jhr. J. W. E. van Riemsdijk, Luit.-Kol. O.-I. L., Den Haag.
L. E. J. van Kerckhoff, Notaris, Poerworedjo.
P. L. ten Cate, gep. Ass.-Res. B.B., Den Haag.
N. van Marion, Oud-Majoor O.-I. L., Den Haag.
F. H. Westerkamp, Gep. O.-I. Hoofdambtenaar, Den Haag.
J. P. v. Velthuysen, Oud-Kapt. O.-I. L., Den Haag.
Mr. J. B. Visser, Oud-lid van den Raad van Justitie in Ned.-Indië, Haarlem.
F. H. Montagne, Oud-Ritm. O.-I. L., Apeldoorn.
G. L. Cochius, Dir. der Ondernemingen de „Baudlanden", Den Haag.
W. Frijling, Oud-Vice-President Raad van Indië, Den Haag.
Dr. J. van Heel, Oud-Geneesheer Burgerl. Geneesk. Dienst in N.-I., Den Haag.
R. L. E. de Bruyn, Oud-Luit. t. zee, leeraar H.B.S. Bandoeng, Den Haag.
Ir. M. G. Hoekstra, Oud-Inspecteur onderwijs in N.-I., Den Haag.
J. van Hengel, Oud-Resident, Den Haag.
J. A. Vink, gep. Kolonel O.-I. L., Den Haag.
D. C. J. Kool, Oud-Inspecteur onderwijs in N.-I., Den Haag.
J. N. C. Baron van Heerdt, gep. Generaal-Majoor O.-I. L., Den Haag.
P. A. Struyvenberg, gep. Kapitein-Intendant O.-I. L., Den Haag.
K. Bisschop Swift, Oud-Resident, Den Haag.
J. G. L. Houthuysen, Oud-Notaris in N.-I., Den Haag.
Mr. G. J. A. van Berckel, Oud-President R. v. Just., Den Haag.
J. P. J. Barth, Oud-Resident, Den Haag.
F. L. W. Libourel, gep. Kapitein Genie O.-I. L., Den Haag.
Mr. C. Samuels, Oud-O.-I. Rechter, Den Haag.
H. van Breen, Oud-Distr. Commissaris in Suriname, Den Haag.
C. P. de Haseth, Oud-Gezaghebber van Bonaire, Den Haag.
K. Wybrands, Oud-Resident, Malang.
P. Wijn, gep. Off. v. Gez. O.-I. L., Bandoeng.
A. van Wetering, Oud-Ass.-Res., Oosterbeek.
Mr. J. B. A. Vreede, Oud-Vice-Pres. R. v. Just., Soerabaja.
Mr. J. C. Veltcamp Helbach, Lid R. v. Just., overleden a/b s.s. Tambora.
W. J. Vervloet, Oud-Majoor O.-I. L., Den Haag.
Mr. J. W. Kool, Oud-Rechterl. Ambt., N.-I., Haarlem.
E. H. Vemers, Oud-Majoor O.-I. L., Nijmegen.
H. F. A. van Lingen, mede-oprichter Indo-Europ. Verbond, Batavia.
Ir. J. G. v. d. Zwart, Ing. B.O.W. Bali, Den Haag.
R. C. Draaisma, Oud-Dir. Kweekschool, Den Haag.
M. C. Roos van Raadshoven, Oud-Res., Den Haag.
Dr. H. M. D. van Riemsdijk, gep. O.-I. Ambtenaar, Den Haag.
H. J. A. van Geuns, Luit.-Kol. O.-I. L., Den Haag.
A. L. Th. Nepveu tot Ameijde, gep. Ass.-Res., Bilthoven.
H. G. van Diermen, Oud-Generaal-Majoor O.-I. L., Arnhem.
Dr. J. G. Scheurer, Lid van de Tweede K[amer], Apeldoorn.
F. W. Slangen, Resident van Buitenzorg.
F. W. Heering, Oud-Kapitein O.-I. L., Berlijn.
J. P. Buys, Adj.-Insp. Arb. Insp. en Oud-Ze[...]cier, Palembang.

Eene eigenaardige militaire figu[ur]

(TOONTJE POLAND)

door

M. CH. VAN ROUVEROY VAN NIEUWAA[L]

(Vervolg).

Op zekeren dag werd, na eene ontmoetin[g] den vijand, door de troep waarbij Toontje zi[ch] vond, een bivak in eene benting betrokken. [...] vroeg had de kapitein-commandant, die zich [...] vermoeid gevoelde, zich in een huisje terugg[etrok]ken; hij maakte zich, wat men in Indië noem[t] [...]ker" en was gaan slapen. De luitenants e[n] [...] bleven nog wat bij elkaar en bespraken de [...] van den dag. Naar hunne meening had de ka[pitein] niet goed geageerd en ze besloten daarom hu[n] [...] „een koopje" te leveren. Poland gaat naar [...] woning en neemt stilletjes de ladder weg, di[e] [...]gang gaf tot het huisje; daarna laat hij alar[m] [...]zen en gelast zijnen soldaten er zooveel mogel[ijk] los te poffen en een geweldig lawaai te m[aken]. Hierdoor met schrik wakker geworden vli[egt] [...] kapitein overeind en het huisje uit, maar [...] natuurlijk met een bons in den modder terec[ht]. [...] hij later nog tot de ontdekking van den op[...] gekomen, vonden we niet vermeld.

Eenigen tijd later wordt Toontje postco[mman]dant van Tapanoelie; de posthouder aldaar, [...] met het civiele gezag, blijkt eene oude ken[nis te] zijn, een zekere Bonnet.

Eens wandelde Toontje buiten zijn fort en [...] moette hij het hoofd van den nabijgelegen kam[pong]. Deze groet den officier, zooals deze vermeen[t] [...] eerbiedig genoeg. Poland wordt boos en maak[t] [...] een ongemakkelijk standje: maar nu word[t] [het] kamponghoofd onbeschoft. Woedend keert To[ontje] zich om en haast zich terug naar de benti[ng], laat een kanon met een kogel laden en beve[elt] [op] den kampong te vuren. Onmiddellijk stijgt d[aar] een vervaarlijk geschreeuw op; het hoofd ren[t naar] Bonnet en beklaagt zich bij dezen over het geb[eurde]. Om beide partijen te kalmeeren, gaat de po[sthou]der naar het fort en vraagt den commanda[nt te] spreken, maar hij wordt niet toegelaten. Nu [pro]beert hij het met een brief, die echter gew[eigerd] wordt. Thans wordt hij op zijne beurt woede[nd en] laat hij twee kanonnen op de benting richten [...] ziende springt Toontje op de borstwering en [...] Bonnet toe geene overijlde maatregelen te n[emen]. Maar Bonnet geeft het nog niet op: want kort [...] op komt een kustboot aangevaren, tot dicht [...] benting. „Wat kom je hier uitvoeren?" roept [Toon]tje. „Order van den posthouder, om hier te b[lijven] liggen en op 't fort te vuren wanneer je weer op den kampong mocht gaan schieten!" luidd[e het] antwoord. „Pak je weg!" buldert Poland, „[of ik] schiet je schuit in elkaar!" Wetende dat To[ontje] niet met zich liet gekken, achtte de gezagvo[erder] van het vaartuig het geraden heen te gaan. En [zoo] bleef de zaak voorloopig rusten en de postcom[man]dant meester van het terrein.

Een dag of wat later komt een sergeant [...] chef melden dat er een officier aan de poort [staat] te wachten en den commandant wenscht te [spre]ken. Toontje vermoedt dat het de luitenant [...] is, van wien hij pas het postcommando heeft [over]genomen, en wil eene grap uithalen.

„Vraag aan dien officier tot welke natie hij [be]hoort", draagt hij den onderofficier op. Deze [gaat] heen, komt een oogenblik later terug en rap[por]teert: „Hollander, luit'nt".

„Zoo", zegt Toontje met een ernstig gezicht, „[laat hem] binnen, maar ongewapend!" Popje komt binnen [...] de beide jonge officieren hebben pleizier over [...] „mop", maar toch vermeende de bezoeker zij[n] gastheer te moeten waarschuwen niet zoo gul [met] schieten te zijn. Maar dit liet Toontje ijskoud. [Den] volgenden dag komt het kamponghoofd ex[cuus] vragen. „Du haut de sa grandeur" schenkt Pol[and] den man genadiglijk vergiffenis. Het prestige [...]

Hollanders was gehandhaafd en daarom was het hem alleen te doen.

Weldra deed zich hiertoe eene nieuwe gelegenheid voor. Bonnet was op eene dienstreis uitgegaan en Toontje zoude gedurende de afwezigheid van den posthouder diens functie waarnemen.

Op zekeren dag komt een kustscheepje de baai van Tapanoelie binnenvaren; de gezagvoerder was een Afrikaan, die op goeden voet stond met den „vierkantigen lummel" gevuld met „volkskanker". Bij het weer wegvaren verzuimt hij met opzet de Nederlandsche vlag te salueeren. Over dit gebrek aan eerbied voor onze driekleur maakt Toontje zich woedend, en nu eenmaal niet van halve maatregelen houdend, liet hij een zijner kanonnen laden en op het scheepje afvuren, eerst met los kruit, en toen het toch doorvoer, met scherp. Toen de zwarte kapitein begreep dat het ernst ging worden, liet hij zijn stuurman „ampoen" roepen; tevens schreeuwde deze Toontje toe, dat zijn baas stomdronken was. Maar onze driftige posthouder-postcommandant liet zich niet vermurven en stuurde een paar prauwen met gewapenden op het schip af; dit werd geënterd en de kapitein gevangen genomen. Nadat deze zijn roes had uitgeslapen, wordt hij voor Poland geleid en aan een verhoor onderworpen. Hierbij blijkt dat de man het huis van het kamponghoofd heeft leeggeroofd. Nu besluit Toontje hem eene flinke les te geven. Den volgenden dag belegt hij in optima forma een krijgsraad, met hemzelf als voorzitter; als leden fungeerden een inlandsch hoofd en een dito priester, een Europeesch sergeant, twee Amboneesche fuseliers en een kanonnier, die lezen noch schrijven kon, als secretaris, maar voor de deftigheid voorzien werd van een stapel papieren en een indrukwekkend dik boek. De gevangene wordt binnengeleid en ondervraagd, maar wordt door het deftige, vreesaanjagende gezelschap zoo geïmponeerd, dat hij in alle opzichten schuld bekent en om vergiffenis smeekt; hij belooft tevens al het geroofde aan den eigenaar terug te geven. Onder aanname van „verzachtende omstandigheden" veroordeelt de krijgsraad den booswicht tot eene boete van duizend gulden en tot eene schadeloosstelling van vijf en twintig gulden voor elk schot, dat door zijne houding was uitgelokt. Jammerend en sidderend wordt de man naar een ander vertrek geleid, om den krijgsraad de gelegenheid te geven tot eene beraadslaging (n.b. nadat het vonnis reeds was uitgesproken!) Bij die „beraadslaging" gaat het al heel gemoedelijk toe: Toontje laat eenige bittertjes en wat sigaren aanrukken en de krijgsraad blijft een tijd lang gezellig keuvelen. Toen de president eindelijk vermeende, dat de veroordeelde nu lang genoeg in angst had gezeten (wat het eenige doel was van de schijnvertooning) werd deze weer voor het achtbare college geleid, en nu gaf Toontje den man eene flinke schrobbeering, die eindigde met het bevel uit te trekken en zich in den vervolge beter te gedragen; een bevel waaraan met de grootste bereidwilligheid en buitengewonen spoed werd voldaan.

Na Tapanoelie krijgt Poland het bevel over den post te Natal. Hij was hier nog niet lang, toen er een bericht kwam, dat het fort Amerongen door duizenden Padri's ingesloten werd gehouden en de toestand daar zeer critiek was geworden. Met geforceerde marschen ijlde eene troep, waarbij ook Toontje behoorde, naar de benarde versterking; onderweg groeide deze krijgsmacht aan, doordat er zich vele bevriend gebleven inlanders bij aansloten. Met groote moeite slaagde de troep er in, door het insluitende cordon heen te breken en het fort binnen te komen. Hier zag het er al heel benarkelijk uit: aan de verdedigingswerken moest nog veel worden verbeterd en versterkt en de voorraden aan vivres en munitie waren zeer ontoereikend, terwijl het aantal belegeraars met den dag aangroeide. Aan een tolk gelukte het buiten de sterkting te komen en een paar, op eenigen afstand gelegen kampongs te bereiken, waarvan de inwoners zich niet bij de opstandelingen hadden aangesloten; gelukkig werden zij bereid bevonden levensmiddelen voor de verdedigers te leveren; ook slaagde men er in de voorraden binnen het fort te krijgen. Gelukkig wist eene troep van 100 bajonetten onder majoor Eilers zich door de insluitende benden heen te slaan; dat gaf aan de door voortdurend vechten, herhaalde uitvallen en gebrek aan voedsel uitgeputte verdedigers een zeer welkomen steun.

(Wordt vervolgd).

Van Week tot Week.

Dinsdag 25 tot Maandag 31 December.

De postvlucht naar Indië. Vertrokken van Amsterdam op Dinsdag den 11en December, heeft het vliegtuig P.H.-A.E.N. (bemanning Frijns—Duimelaar—Bruynestein) Zondag 30 December de plaats zijner bestemming, Bandoeng, bereikt. Duur der reis dus 20 dagen, waarvan 14 vliegdagen. Hadden de vliegeniers aanvankelijk te kampen met slechte weersgesteldheid en drassige landingsterreinen, na het vertrek uit Karatsji op 24 Dec., is de tocht zeer voorspoedig geweest.

Postpaketten voor Ned.-Indië. Met ingang van 1 Januari a.s. wordt in het verkeer met Ned.-Indië per zeepost het maximum gewicht voor postpakketten verhoogd tot 10 K.G. Het tarief voor pakketten van 5 t/m. 10 K.G. bedraagt *f* 3.25.

Telefoondienst Nederland—Java. Ter aanvulling van de bekend gemaakte regeling van het op 8 Januari voor het publiek opengestelde radiotelefoonverkeer met Java (zie deze rubriek in het K. W. van 27 Dec.) kan nog worden medegedeeld dat gesprekken reeds van 2 Januari af kunnen worden aangevraagd.

De proefgesprekken welke den 7en Januari te 's-Gravenhage worden gevoerd, krijgen een bijzondere beteekenis doordat H. M. de Koningin-Moeder zal spreken met de echtgenoote van den Gouverneur-Generaal, en de Ministers van Koloniën en van Waterstaat van gedachten zullen wisselen met den Gouv.-Generaal zelven.

Mr. J. C. Veltcamp Helbach †. Batavia, 27 Dec. (Aneta). [1]) Aan boord van de Tambora, op de thuisreis, is overleden Mr. J. C. Veltcamp Helbach, lid van den Raad van Justitie te Soerabaja.

Kolonel Rijnders. De tot kolonel bevorderde luitenant-kolonel der Inf. van het O.-I. leger C. A. Rijnders is opgetreden als militair commandant van Atjeh en onderhoorigheden.

W. J. Vervloet †. Te 's-Gravenhage is, op den leeftijd van 91 jaar, overleden de gep. majoor van het Ned.-Ind. leger W. J. Vervloet, ridder in de Militaire Willemsorde, ridder in de orde van den Ned. Leeuw, officier in de Oranje Nassau-orde, enz.

Groote brand op Haroekoe. Amboina, 24 Dec. (Aneta). Bij een brand in de negorij Oma op het eiland Haroekoe zijn 122 huizen afgebrand, waaronder de school, de kerk en de woning van den regent. Eén persoon werd zwaar gewond. Het gouvernementsvaartuig Fomalhaut is met geneesmiddelen en levensmiddelen derwaarts vertrokken.

De wijziging der Indische Staatsregeling. Verschenen is het voorloopig verslag der Eerste Kamer over het ontwerp van wet tot wijziging van eenige artikelen der Indische Staatsregeling (waarvan de wijziging in de samenstelling van den Volksraad de hoofdschotel vormt). Uit de bewoordingen van dit verslag kan met zekerheid worden voorspeld, dat de Eerste Kamer het voorbeeld van de Tweede zal volgen en het ontwerp, wanneer het in behandeling komt, zal aannemen, zij het niet met zulk een overweldigende meerderheid.

H. L. Sanders †. In den ouderdom van 63 jaar is te Wassenaar overleden de heer H. L. Sanders, oud-apotheker te Solo.

Majoor Mackenzie. De kapitein der Inf. van het O.-I. leger J. Mackenzie is bevorderd tot majoor.

Bestuurshervorming. Batavia, 27 Dec. (Aneta). Belast met 1 Jan. a.s. met de waarneming van de functie van adjunct-Regeeringscommissaris voor de Bestuurshervorming, de heer Visman, thans assistent-resident.

Kapitein der Chineezen Ko Mot Jan †. Blijkens een Aneta-telegr. d.d. Djocjakarta 27 Dec. is de kapitein-titulair van de Chineezen te Djocja, de heer Ko Mot Jwan bij een auto-ongeluk ernstig gewond en eenige uren later overleden.

Hindoe-Javaansche kunst. Den 28en Dec. heeft Dr. F. D. K. Bosch, chef van den Oudheidkundigen Dienst, voor de Ver. van Vrienden der Aziatische Kunst te 's-Gravenhage, eene voordracht met lichtbeelden gehouden over Hindoe-Javaansche kunst, recente ontdekkingen en vondsten op Java. (Overzicht o.a. in het Vaderland van 29 Dec., Avondblad. C.).

Mr. J. W. Kool †. Te Haarlem is, in den ouderdom van 69 jaar, overleden Mr. J. W. Kool, oud-rechterlijk ambtenaar in Ned.-Indië.

Majoor E. H. Vemers †. Te Nijmegen is overleden de gep. majoor der Inf. van het O.-L. leger, E. H. Vemers, officier in de orde van Oranje-Nassau.

1) De tekst der Aneta-telegr. is ontleend aan de „Nwe Rott. Ct.".

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

De Oudheidkundige Dienst in Ned.-Indië, in verband met de Volkskunst.

Welk een uitnemenden arbeid de Oudheidkundige Dienst in Ned.-Indië verricht, is in de laatste maanden heel duidelijk aan het licht gekomen. Dr. F. D. K. Bosch, de tegenwoordige chef daarvan, die thans met verlof te 's-Gravenhage vertoeft, doet een goed werk, met, niettegenstaande hij pas van een ernstige ziekte hersteld is, hier in verschillende kringen, door lezingen, met fraaie lantaarnplaten toegelicht, op de meest deskundige wijze van dien arbeid te getuigen, ook in het buitenland.

Het eerst hoorden wij hem dit doen op het Congres van Volkskunst, midden October j.l. te Praag gehouden, en wel, gelijk hier reeds eerder vermeld, naar aanleiding van de door bovengenoemden Dienst onworpen Monumenten-wet voor Ned.-Indië, een onderwerp, dat onlangs in een vergadering van het „Indisch Genootschap", van Galenstraat 14 te 's-Gravenhage, meer uitvoerig, artikelsgewijze, door hem behandeld werd. Daar deze lezing eerlang in brochure-vorm door het genootschap wordt uitgegeven, zullen zij, die zich interesseeren voor deze hoogstbelangrijke wet, daarvan op hun gemak kennis kunnen nemen. (De vergadering zelve was helaas zeer slecht bezocht). Trouwens ook van alle verhandelingen, op het Praagsche congres gehouden, zullen verschijnen een paar lijvige boekdeelen, waarop door de verschillende, toen aldaar vertegenwoordigde regeeringen, dus zeker ook door de Nederlandsche, voor een aantal exemplaren is ingeschreven, ten gerieve van hare afgevaardigden en voor de openbare bibliotheken.

Wij willen hier aan de hand dier Praagsche rede, welke deze maand, in het „Volkskunst-nummer" van *Oedaya*, Afl. 12, Jaarg. V, werd opgenomen, alsnog op een en ander in het bijzonder de aandacht vestigen.

Dr. Bosch begon dan met te zeggen, dat „pogingen om in een koloniale maatschappij als Nederlandsch-Indië de volkskunsten in stand te houden en op te heffen, op nog grooter moeilijkheden stuiten dan in Europa" en noemt daarna eenige oorzaken van verval ginds op, o.a.:

> „de bioscoop ontsluit een nieuwe, wondere wereld; overal verrijzen bouwwerken, afwijkend in bouwtrant en materialen van de inheemsche; handelaars overstroomen de markt met hun goedkoope, geïmporteerde goederen; touristen hebben den weg naar het schilderachtige binnenland gevonden en koopen er de fraaiste voortbrengselen van kunst en kunstnijverheid op; onderwijl heeft het onderwijs kennis verspreid, welke, hoe nuttig overigens ook, de gehechtheid aan de oude tradities en aan de eerbiedwaardige uitingen daarvan in godsdienst en kunst, in feesten, ceremoniën en gebruiken, gestadig ondermijnt.
>
> Hij doet dan de vraag:
>
> Is het te verwonderen, dat de zooeven bedoelde bevolkingsgroepen, door zoovele gelijk gerichte, destructieve invloeden overrompeld, bezwijken in den ongelijken strijd om hun eigen individualiteit te bewaren?"

Onder de gegeven omstandigheden is zulks zeker niet te verwonderen. Verbazingwekkend is echter wèl: dat een „beschaafde" natie als Nederland heeft kunnen gedoogen, dat dergelijke fnuikende toestanden zoolang hun vernielingswerk ginds konden blijven uitoefenen.

Over het groote onheil, door ongecontroleerde film-voorstellingen gesticht, ook buiten 't kunstgebied, zouden boekdeelen te schrijven zijn; tallooze malen is en wordt nog gezondigd tegen den goeden smaak bij het bouwen door Nederlanders ginds. En zou het volksonderwijs niet zoodanig ingericht kunnen zijn, dat het kunst-opbouwend, in

ARNHEM EN OMSTREKEN

KOOPT BIJ VOORKEUR BIJ ONDERSTAANDE ADRESSEN — DENKT OOK OM DE OUDE ST…

…tede van „ondermijnend" werkt?

Zelfs de Nederlander in Europa heeft zijn eigen volkskunst niet in het leven kunnen houden, gelijk b.v. de Skandinaviërs dat, onder nagenoeg dezelfde omstandigheden, wèl hebben verstaan. Maar gelukkig beginnen wij, in den laatsten tijd, in deze hier een kentering ten goede waar te nemen en ontwijfeld zal ook Nederl.-Indië in de voordeelen daarvan deelen, o.a. reeds door de invoering der Monumenten-wet. Wij zijn 't dan ook niet eens met Dr. Bosch, als hij zegt:

„Tegenover de oorzaken van dit betreurenswaardige verval der volkskunsten staat de Regeering vrijwel machteloos. Het spreekt vanzelf, dat zij het isolement, waarin de eilandbewoners vroeger geleefd hebben, niet kunstmatig kan herstellen; de menschen kan men niet verbieden goedkoope import-waren boven dure inheemsche maaksels te verkiezen; de touristen kunnen niet geweerd, de scholen niet gesloten worden; kortom de bevolking is nu eenmaal niet een plant, die onder een stolp in een broeikas kan worden geplaatst, opdat geen verkeerde invloeden van buiten haar zullen deren. De stroom der moderne beschaving kan niet worden afgeleid of in zijn voortgang gestremd."

Integendeel: de Regeering — en ook iedere Nederlander persoonlijk — kan zéér véél doen, zelfs nu nog — maar dan toch zoo spoedig mogelijk vóór het te laat is — om het „betreurenswaardige verval der volkskunsten" tege.. te gaan.

Natuurlijk kan „het vroegere isolement der eilandbewoners" — zijn ze wel ooit geheel geïsoleerd geweest? — „niet kunstmatig hersteld", dat behoeft ook niet, maar juist door de nauwere aanraking met Nederland zouden zij moeten winnen in kunst-smaak en -beoefening, door de gelegenheid tot wederzijdsche oprechte waardeering van elkanders uitingen op dit gebied. De „goedkoope importwaren" behoeven niet *persé* smakeloos te blijven — ook ten deze is verbetering merkbaar, mede in Nederland — en de „inheemsche maaksels" behoeven evenmin duur te zijn, als zij maar door Europeesche, in de eerste plaats door Nederlandsche afnemers naar waarde worden begeerd. Dit is immers een kwestie van vraag en aanbod, welke mede door ontwikkeling op technisch- en kunstgebied wederzijds geregeld wordt. De scholen behoeven dus geenszins „gesloten" te worden, integendeel kunnen zij *wijder geopend*, maar daarbij moet het onderwijs langs andere banen worden geleid, door o.m. niet al te veelsluitend den nadruk te leggen op het intellectueele — dus materieele — maar veel meer ook het spiritueele — waaronder de kunst — daarin te betrekken, dan zal tevens het toenemend toeristenverkeer, dat natuurlijk omgekeerd evenredig is aan den afstand tusschen Oost en West, eer een voordeel dan een nadeel zijn.

„Stolp" en „broeikast" kunnen dus gevoegelijk buiten beschouwing blijven, maar de stroom der „moderne beschaving" kan stellig in betere banen worden geleid, opdat zijn voortgang instede van een onstuimig afbrekenden en vernielenden, een gestadig vruchtbaar heilenden en opbouwenden invloed op geheel de menschheid uitoefent.

Dr. Bosch vervolgt dan ook zelf zijn rede met de woorden:

„En toch, een regeering zou wel zeer onvoldoende berekend zijn voor haar taak, indien zij niet krachtige pogingen in het werk stelde om het kostbaarst bezit van een volk, zijn eigen cultuur, zooveel als in haar vermogen lag, te beschermen. Van de verschillende middelen, die haar hiertoe ten dienste staan, wil ik op deze bijeenkomst slechts één, doch zeker niet het minst belangrijke, in het kort bespreken; ik bedoel de bescherming der kunsten door een monumenten-wetgeving.

„De Nederlandsch-Indische ordonnantie… ik op het oog heb en die in een zoo verge… derden staat van voorbereiding is, dat haar… kondiging binnen korten tijd verwacht … worden, houdt zich voornamelijk met … heden bezig. Ik behoef het groote nut hier… zeker niet toe te lichten. De belangrijkste … numenten op Java en Sumatra behooren … een tijdperk, dat afgesloten is en waarvan … kunst niet meer tot de huidige bevolk… spreekt [1]). De aan het gebruik onttrokken … heden staan, natuurlijk in veel sterker … dan de nog levende architectuur, aan verw… loozing, berooving en slooping bloot. Wettel… voorschriften, welke aan dit euvel paal en … stellen, kunnen niet langer worden gemist. … dit congres, gewijd aan de nog levende k… sten [2]), zal ik vanzelfsprekend niet uitwei… over de bedoelde monumenten-wet voor zoo… zij op oudheden betrekking heeft. Dezelfde … bestrijkt echter nog een ander gebied, dat … heel binen de sfeer van de hier behandelde … derwerpen valt. Dit zal duidelijk worden … de definitie van het begrip monument, zoo… de wet die in haar eerste artikel geeft:

„Onder monumenten verstaat deze ord… nantie de onroerende en roerende, door m… schenhand vervaardigde, samengestelde … aangelegde zaken van historisch of cultu… belang, welke ouder zijn dan vijftig jaar of … een minstens vijftig jaar oude stijlperiode … hooren en in het Centraal Monumenten Reg… ter ingeschreven zijn.

„De omschrijving „die ouder zijn dan vijftig ja… of tot een minstens vijftig jaar oude stijlperio… behooren" is van groot gewicht. Immers, hierdo…

[1]) Wij kregen nog maar enkele jaren geleden e… geheel anderen indruk, zelfs van Inlandsche bedie… den, die voor 't eerst den Boroboedoer zagen. Zij war… zeer diep onder den indruk dier kunst en toonden … o.a. door het hoogst-eerbiedig brengen van offerande… *Red.*

[2]) Daarvan kwam op het eerste congres niet veel t… uiting. Veel meer werd gesproken over de „oudheden… en alles wat daarmee samenhangt. Hopelijk zal d… euvel op de volgende bijeenkomsten hersteld worden. *Red.*

zal het mogelijk zijn alle voortbrengselen van kunst en kunstnijverheid, waarin de goede, oude tradities voortleven, ook al zijn zij zelf van recenten datum, de bescherming der wet deelachtig te laten worden. Onder de bepalingen zullen dus bijv. vallen de bouwwerken uit elk tijdperk, mits bij den bouw, de keuze der materialen en de ornamenteering een minstens vijftig jaar oude overlevering gevolgd is: ook de roerende zaken van bijzondere waarde, bijv. houtsnijwerk, weefsels, metalen voorwerpen, ceramiek, zullen kunnen worden geclasseerd, aangenomen alweer, dat bij hunne vervaardiging en bewerking een minstens vijftig jaar oude traditie aan het woord is geweest.

Art. 3 van de monumenten-wet zal luiden:

„Het is verboden, zonder toestemming van het Hoofd van den Oudheidkundigen Dienst monumenten te herstellen, te vernietigen, van uiterlijk, vorm of bestemming te veranderen."

Art. 4 houdt o.m. in:

Bij voorgenomen bezitsoverdracht van een monument zorgt de rechthebbende, dat het Hoofd van den Oudheidkundigen Dienst minstens veertien dagen te voren van dit voornemen in kennis is gesteld.

„Het Hoofd van den Oudheidkundigen Dienst kan voor handelaren in oudheden, op nader door hem te stellen voorwaarden, hiervan vrijstelling verleenen.

„Hij, die het bezit van een monument overdraagt, verliest of verkrijgt, deelt dit binnen den in lid 1 genoemden termijn, aan dit diensthoofd mede.

„Het is verboden een roerend monument over te dragen aan iemand, van wien kan worden vermoed, dat hij het oogmerk heeft, dit uit Nederlandsch-Indië uit te voeren. Dit vermoeden bestaat onwederlegbaar ten aanzien van hem, die nog niet twee jaar hier te lande gevestigd is.

„Het Hoofd van den Oudheidk. Dienst kan onder nader door hem te stellen voorwaarden vrijstelling verleenen van dit verbod.

„Het is duidelijk, dat ook de volkskunsten bij deze maatregelen gebaat zullen zijn. Het meest de onroerende zaken. Wanneer bijv. op Bali een tempelcomplex tot een minstens vijftig jaar oude stijlperiode tot monument verklaard zal zijn, zal het door de bezitters, zonder toestemming van den Oudheidk. Dienst, in geen enkel opzicht mogen worden veranderd. Dit beteekent niet, dat het ook onveranderd zal blijven en er dus een soort museum-object van gemaakt wordt, dat niet meer deel uitmaakt van de levende kunst van het volk. Neen, natuurlijk zullen zoo noodig herstellingen kunnen worden uitgevoerd, gedeelten vernieuwd, desnoods de bestemming worden gewijzigd. Maar daarbij zal, onder toezicht van den Oudheidk. Dienst zorg gedragen kunnen worden, dat van deugdelijke, inheemsche materialen gebruik gemaakt wordt, dat de oude motieven bij de ornamenteering worden toegepast, kortom, dat de goede tradities worden gecontinueerd.

„De inconveniënten, die hieruit voor de bezitters mochten voortvloeien, zullen worden gecompenseerd door de in de ordonnantie opgenomen bepaling, dat hun de schade, tengevolge van de inschrijving geleden, door de Regeering zal worden vergoed. In de praktijk zal dit hierop neerkomen, dat een belangrijk deel der kosten van extra-onderhoud, herstelling enz. voor rekening van de Regeering zal komen.

„In mindere mate dan de onroerende zaken zullen ook de roerende voorwerpen in de bescherming deelen. Door de verplichting van aangifte van koop en verkoop zal men de belangrijkste kunstwerken in het oog kunnen houden en vroeg of laat in de gelegenheid zijn ze voor een museum [3]) aan te koopen. Bovendien zal door het verbod om een roerend monument over te dragen aan iemand, van wien kan worden vermoed, dat hij het oogmerk heeft het uit te voeren, de drainage van deze voorwerpen door opkoopers en touristen worden tegengegaan. Hoe dikwijls komt het niet voor, dat kostbare erfstukken door de eigenaars voor 'n appel en 'n ei van de hand worden gedaan en het land verlaten! Hoe sterk is het cultuurbezit van de inheemsche bevolking in den laatsten tijd op die wijze geslonken!"

De invoering dezer Monumenten-wet ten zeerste toejuichend „als één der vele verschillende middelen" — zooals Dr. Bosch 't zelf uitdrukte — om de Indonesische kunst te beschermen, stemmen wij ook volkomen in met zijn slotwoorden:

„Herhaaldelijk is het verschijnsel waargenomen, dat een half-primitief volk, nadat het in contact is gekomen met de moderne beschaving en er de uiterlijkheden van heeft overgenomen, en nadat het is bekomen van zijn roes van weelde en vermaak, van Europeesche kleeren, schitterende verlichting, snelle vervoermiddelen, bioscoop en wat dies meer zij, weer tot zich zelf komt en de waarde van zijn oud cultuurbezit beseffen gaat. Wee dan het volk, dat alles achter zich vernietigd heeft en niet meer de oude tradities en vormen bezit, welke het met nieuwen inhoud vullen kan. Ondanks zijn vooruitgang en moderniseering is het dan in werkelijkheid armer geworden: heeft het een verlies geleden, dat nimmer meer zal kunnen worden aangevuld.

„Het doel van de beveiligingsmaatregelen van de volkskunsten staat ons nu klaar voor oogen. Door die maatregelen worden de vormen in het leven gehouden, welke een later geslacht bij het scheppen van nieuwe kunsten en ambachten zal kunnen benutten. Een brug wordt hierdoor dus als het ware geslagen over het heden, tusschen het verleden en de toekomst, een brug, waarover een volk, na te onstuimig te zijn vooruitgedrongen, zich zal kunnen terugtrekken, om binnen de omwalling van zijn eigen oude tradities veilig te zijn.

„De Regeering, die de volkskunsten beschermt, vervult dus den rol van schatbewaarder. Niet thans reeds wellicht, doch zeker in een verre toekomst, zal haar hiervoor van de zijde der bevolking de tol der dankbaarheid worden betaald."

Wij zijn echter overtuigd, dat zeker, *nu reeds* de hoogststaanden, meest gevoeligen, onder de Indonesiërs, die meer en meer de groote waarden van hun eigen cultuur beseffen, ons ten zeerste erkentelijk zullen zijn voor alles, wat wij in het belang der Indonesische kunst van voorheen en thans doen en nog meer zullen helpen doen.

[3]) Toch zeker een museum in Indië, ten dienste der inheemsche bevolking? — *Red.*

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Bevordering van de goede verstandhouding.

De Loc. (21/11, blz. 55) wijdt eenige artikelen aan Japan. Niet „Japan te doen kennen", maar „Japan *beter* te doen kennen" is daarvan het doel; want geheél kennen en begrijpen is uiteraard niet mogelijk. Er gaat daarover *een verhaal van zeven blinde mannen*, die een olifant ontmoetten. De één kwam tegen de flanken van het dier aan en zeide: „dit is een muur". De tweede kreeg de slurf te pakken en sprak: „dit dier lijkt op een slang". Een ander greep een der slagtanden vast en zeide: „dit dier gelijkt een speer". Weer een ander voelde een oor en vergeleek het beest met een groot blad. De blinde die de staart greep, dacht aan een touw, hij die een poot omvatte, aan een boom en hij die over den rug kroop vergeleek den olifant met een heuvel. Die zeven blinden hadden alzoo van één olifant volmaakt verschillende voorstellingen. Zoo gaat het den beschouwer van Japan. De voorstelling is zoozeer afhankelijk van de aspecten die men beschouwt, en die aspecten zijn zoo talrijk, dat het moeilijk is één geheel juist en volledig beeld te verkrijgen. Maar, *gaat het zoo niet met ieder land?* Zou het mogelijk zijn van *Java*, van Nederland of van Amerika één samenvattende en juiste voorstelling te geven? Zeer zeker niet — meent *De Loc.* — Het is echter wèl mogelijk te trachten omtrent die landen goede en betrouwbare en deugdelijke mededeelingen te doen. En de nuttige gevolgen daarvan zijn méér kennis en méér waardeering. De goede verhoudingen, de vriendschappelijke betrekkingen en de wederzijdsche erkenning van verdiensten worden er door bevorderd.

Artikelen over het buitenland treffen wij voorts aan in het *Bat. Nwsbl.* (24/11, 3de bl. „Russische werkelijkheid", Dr. B. Raptschinsky; 26 en 27/11, 3de bl. „De derde Internationale en Amerika", Dr. Lewin), het *Soer. Hbl.* (19, 20 en 21/11 „Graaf von Brockdorf Rantzau", Villanus; 22/11 „Econ. en sociale aangelegenheden", Smissaert; 23/11 „Uit Britsch-Indië"; 23/11 „Hearst & Cie", H. Reynst), de *Deli Crt.* (27/11 „Begrootingscontrole?" H. de Jouvenel: 29/11, 2de bl. „Europa's kracht en zwakheid", prof. G. Ferrero) en *De Sum. Post* (26/11 „In Palestina").

Het te volgen beleid.

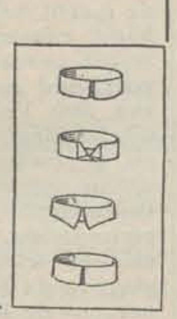
Dr. R. Broersma betoogt in *De Loc.* (19/11, blz. 3 „Nieuw-Guinea") dat de Regeering, die het zoo goed meent met alle onderafdeelingen van heel Ned.-Indië, met tal van *overplaatsingen* van hooge en lage ambtenaren, van menige afdeeling een hoop kwaad doet. Nieuwe bestuurshoofden met nieuwe gedachten, beginselen, indrukken, stralen daarvan af op hun ondergeschikten, die dan maar mee moeten naar de nieuwe lijnen, waarvan zij de deugdelijkheid niet vermogen te zien. En zoo komt het, dat men bij voorbeeld tien jaar lang de uitgifte van concessies in een zeker gebied als wijs beleid ziet gehuldigd, daarna tien jaar lang ziet werken aan de intrekking, waarna opeens de concessieverleening weer wordt gevolgd. Een *wisselend Indisch beleid* is afwezigheid van beleid. De wisseling was vroeger een gevolg van Indisch inzicht in hoofdzaak, dat de instemming had van den minister. Tegenwoordig — zoo vervolgt de schrijver — is de wisseling veel erger, omdat de *politieke partijen in Nederland* aan Indië een plaats hebben gegeven op haar program en een Indische Regeering moet rekenen met de macht van deze en met de macht van gene partij. Verder is er een *Volkenbond*, van welke bemoeienis de last meer en meer wordt gevoeld. Ten aanzien van den arbeid bijvoorbeeld moet worden gerekend met het inzicht van den Volkenbond en zijn commissies. De Indische Regeering weet dat, de minister weet dat en, al zouden zij op grond van eigen weten en geweten geen verandering in de arbeidsregeling voorstaan, toch nemen zij al de richting aan naar verandering. *Heerendienst?* O, in Volkenbondscommissies schatte men, dat Ned.-Indië nogal hoog staat in de lijst van heerendienst. Nu is ten onzent nergens de heerendienst zwaar, nergens drukkend, en men vergelijke veilig de lasten en diensten, die het Ned.-Ind. Gouvernement vergt, bijv. op *Nieuw-Guinea*, met die welke het Engelsch Bestuur op *Papoea* eischt. Doet er niets toe: het woord heerendienst heeft een klank en de Volkenbond heeft zijn idealen. Een Indische Regeering heeft niet alleen haar goeden wil, doch ook haar kennis en inzichten, en dwaas zijn die natuurlijk nooit. Maar moet er richting worden gekozen, dan staan in Nederland de politieke partijen met haar macht van stemmen, dan staat in Indië een Volksraad, dan staat er buiten-af een Volkenbond, en zij wenken, zij geven teekenen, zij spreken. De oogen eener Indische Regeering moeten in verschillende richtingen kijken of het signaal wel op veilig staat.

Wij verwijzen naar de Volksraadsverslagen en overzichten, o.a. van het *Bat. Nwsbl.* (21 t.m. 27/11, *Civis*) en naar het *Soer. Hbl.* (21/11, 3de bl. „Instituut der Gezagsaanranding, Z.).

's Landsmijnen en Poenale Sanctie.

De directeur van Gouv. Bedrijven, de heer *De Jongh*, heeft in den Volksraad *o.m.* het volgende verklaard: Men had niet anders mogen verwachten dan instemming, nu het Gouvernement besloten heeft tot *geleidelijke afschaffing* van de Poenale Sanctie, en de *proeven* die daarvoor genomen moeten worden, in de eerste plaats neemt bij de eigen Landsbedrijven; daarmede neemt de Regeering dus de risico, die ongetwijfeld bij het nemen van die proeven gelegen wordt, in de eerste plaats op zich. De *bedrijfsleiders* zijn niet van meening veranderd. Indien zij alleen de belangen van hun bedrijf en alleen de oogenblikkelijke belangen daarvan in het oog hielden en niet in het oog hielden hetgeen er buiten hun bedrijf in de wereld omgaat, zouden de bedrijfsleiders de P. S. niet alleen gehandhaafd willen zien, maar zouden zij zelfs wenschen, dat zij werd uitgebreid. Want niettegenstaande de P. S. is er *nog altijd gebrek aan arbeiders* en men zou dus wenschen, dat er een goed geregelde en wel toeziende arbeidsdwang werd toegepast, een dwangarbeid dus ook voor niet-gestraften, zoodat men bovendien af te was van de toevalligheden, die de een naar de Mijnen voert en den ander daar vandaan doet blijven. Deze twee beperkingen — dat alleen de oogenblikkelijke belangen van het bedrijf in het oog wordt gehouden en niet hetgeen daar buiten in de wereld voorvalt — zijn uit den aard der zaak ontoelaatbaar voor welke bedrijfsleiders ook, en zeker voor de bedrijfsleiders bij de Landsmijnen. De arbeid onder poenale sanctie is *een abnormale vorm van arbeidsvoorziening*, een vorm, die steeds minder gaat passen in de *internationale verhoudingen* en ook steeds minder gaat in het kader van *onze zich wijzigende bestuursvoering*. De Regeering heeft bepaald, dat de P. S. geleidelijk aan zal worden verminderd om zoo tot afschaffing te komen. Elke bedrijfsleider zal toch wel in de eerste plaats een steunpilaar van het Gezag zijn en zal dus zijn gedragingen inrichten naar deze eenmaal gevallen beslissing van de Regeering. Bovendien zal men als verstandig bedrijfsleider inzien dat, hoe men ook individueel over de P. S. moge denken, dit een figuur is, die niet past in de wereld, waarin wij

leven, en dat, hoe onze Regeering daarover ook zou willen denken, de P. S. een instituut is, waaromtrent het eenvoudig een kwestie van tijd is, hoe lang het zich nog zal staande houden. Onder die omstandigheden zal een verstandig bedrijfsleider tijdig de maatregelen voorbereiden en tijdig de proefnemingen doen, die ertoe zullen kunnen leiden, dat de Poenale Sanctie op den duur zal kunnen vervallen. (*Bat. Nwsbl.* 21/11).

Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* (26/11 „De veiligheid ter Sum. Oostkust en de P. S." en „Een laffe laster-campagne"), 28/11 „'s Landsmijnen en P. S."; 2de bl. „Aanslag op assistent Winkel op Java" en „De ongeregeldheden onder de Chineesche contractanten te Blinjoe") en de *Java-Bode* (21/11 's Landsmijnen en de P.S.").

Zuid-Sumatra.

Lahat zal nog drie à vier jaren lang groeien en bloeien. Want zóó lang duren de werkzaamheden aan den aanleg van de Zuid-Sumatra Spoorwegbaan Lahat—Tebing Tinggi—Loeboek Linggau. Dan zullen de groote aannemers van het werk met hun breeden stoet van onder-aannemers, opzichters en onder-opzichters en den tros van neringdoenden weer verdwijnen: terug naar Java òf meer Noordwaarts. Dat hangt er van af, of de lijnaanleg in de richting van Padang onmiddelijk zal worden voortgezet. De exploitatie der Z.-S.-S. alleen zal blijven, en met haar de werkplaatsen van de Staatsspoorwegen. *Deze geheele aanleg geschiedt met z.g. vrije koelies van Java,* arbeiders die wel een werkcontract aangaan, maar niet onder poenale sanctieverband. Dit moet — zegt de schrijver in het *Bat. Nwsbl.* (24/11) — uitstekend marcheeren; dit was trouwens eveneens het geval toen dezelfde oude aannemersfirma's (Sijnja en Van der Tas) destijds de groote Lamponglijn aanlegden. Met de B.P.M. samen heeft dit tijdelijk werk ongeveer een tien duizend vrije arbeiders in het gewest Palembang in dienst. Wat wellicht méér is dan alle ondernemingen tezamen aan contractarbeiders onder poenale sanctie-verband tellen.

Villanus vertelt in het *Soer. Hbl.* (17, 21, 22 en 23/11) van „De Lampongs" en Palembang". In de buurt van *Gedong Tataän* zijn nu een 25.000 Javanen gevestigd. De kolonisatie is dus zeer belangrijk, maar ook zeer duur. Ontzaglijke sommen zijn en worden aan de vestiging in die streek ten koste gelegd. In *Benkoelen* is, naast een in malaise verkeerende overheidsvestiging, een kleine kolonisatie aan den gang, die niet van hooger hand geregeld en van het noodige voorzien wordt. Koelies, die op de ondernemingen of aan de wegen hebben gewerkt, blijven er hangen en leggen koffietuintjes aan. Zij trachten vrienden en betrekkingen uit Java tot zich te trekken. Slaagt kolonisatie op deze manier, dan is het beter zoo. Om in het *Palembangsche* koelies voor het onderhoud van wegen te verkrijgen, worden Javanen door het Gouvernement in bevredigende hoeveelheid in Kedoe op Java aangeworven. Zij krijgen het ter plaatse op zich zelf niet hooge loon van *f* 25 [illegible] maand met allerlei voordeelen; als het hun ni[illegible] bevalt mogen zij naar Java terug, zoodra zij hun voorschot hebben inverdiend. Dit stelsel werkt blijkbaar bevredigend. Velen sturen maandelijks kleine bedragen naar Java. De *Lamponger* is een landbouw-ondernemer in het klein, die zelf arbeidskrachten huurt, en wel voor zeer veel hoogeren prijs dan de Europeesche ondernemers die in den vorm van contractkoelies kunnen krijgen. De peper-cultuur trekt koelies naar Zuid-Sumatra, die er menigmaal blijven hangen. Ook de Overheid, die hoogere koelie-loonen betaalt dan de Europeesche ondernemers, is voor de Europeesche ondernemingen een concurrent.

Aandacht verdienen: het *Soer. Hbl.* (17 en 19/11 „Oude en nieuwe Vorstenlandsche affaires", *Z.*; 21 en 22/11 „Kedirische Landbouwvereeniging"), de *Deli Crt.* (30/11 en 1/12 „Langs de Boeroemonrivier") en *De Loc.* (23/11, blz. 19 „Een goed plan" betr. het oprichten van een Dierenpark aan de Westkust van Atjeh).

Nieuwe actie der P. N. I.

Het *Soer. Hbl.* (22/11, 3de bl. *Z.*) ontving in den laatsten tijd berichten, welke alle belangstelling verdienen. Vrij openlijk predikt *ir. Soekarno* de werkstaking, zonder welke niets is te bereiken. In verschillende streken zouden een paar wetenschappelijk gevormde Inlandsche leiders bezig zijn met het aanwerven van beambten van den Post-, Telegraaf- en Telefoon-dienst, als leden hunner zeer linksche organisaties. Ook onder het personeel van eenige landsbureaux zocht men naar leden. Slagen de leiders in hun streven en krijgen zij dus zekeren aanhang onder het P.T.T.-personeel, dan kunnen zij zich terdege op de hoogte stellen van hetgeen in het Westersch deel der samenleving omgaat. Soerabaja met zijn vele groote kantoren voor industrieele-, scheepvaart- en cultuurzaken, zou het middelpunt dezer actie zijn. De vorige maand is te Soerabaja een nieuwe vakbond voor Inlandsche postbeambten gesticht. *Z.* acht Regeeringsmaatregelen noodig voor de volstrekte betrouwbaarheid van Post- Telegraaf en Telefoon.

Ook *De Loc.* (22/11, blz. 3) constateert dat de P.N.I.-actie te Soerabaja virulenter dan ooit is. Haar leiders trachten zelfs de rustiger elementen der volksbeweging hetzij te intimideeren, hetzij tegenover hun aanhang te ridiculiseeren; en feller dan ooit ageeren zij thans ook onder de arbeiders, vakbonden oprichtend en vergaderingen beleggend en zelfs tot scherper actie aansporend. Zoo ver is deze beweging gevorderd, dat met de ernstige kans op conflicten rekening wordt gehouden. Dit was te voorzien. Dit is het gevolg van de veronachtzaming van recente lessen. Men heeft daar in Oost-Java de extremistische leiders in hun krantjes laten schrijven wat zij maar wilden; zij hebben de persvrijheid tot opruiing misbruikt. Men heeft hen zonder belemmering van politiecontrôle laten handelen; zij hebben de bewegingsvrijheid misbruikt. Men heeft de uiterst-linksche leiders vrijelijk laten spreken; zij hebben dat vrije woord tot ophitsing misbruikt. De Regeering, wier goede gezindheid jegens land en volk èn volksbeweging voor ieder vaststaat, heeft de leiders ernstig gewaarschuwd; zij hebben die waarschuwing in den wind geslagen en feller dan te voren spreiden zij wantrouwen, haat en onrust. De gemeenschap, de bevolking en het loyale deel der volksbeweging hebben er recht op, tegen de kwade actie van bepaalde leiders beschermd te worden. Ieder weet, dat het thans de Inlandsche bevolking goed gaat; zij zelf verlangt slechts in rust te leven. De hooge Landsregeering doet alles om volksbelangen te dienen en zij laat de volksbeweging de ruimste vrijheid. En *toch* ageeren deze extremisten, *toch* zetten ze hun ondermijnende actie voort, *toch* bedreigen zij rust en orde. Moge hun — zoo besluit het blad — op krachtige en overtuigende wijze, *tijdig* blijken, dat dit misbruik der vrijheid niet wordt geduld. De plicht eener versterkte gezagshandhaving rust allereerst op de Overheid in Oost-Java.

De *Java-Bode* (27/11) schrijft over „Communisten en Nationalisten".

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Nationalisme en socialisme.

Het Mal.-Chineesche blad *Keng Po* van 31 October geeft een beschouwing naar aanleiding van het kort te voren gehouden congres van de I. S. D. [...] De redactie zegt, dat de belangstelling van de zij[...] der Indonesiërs gering was. Slechts een of t[...] Volksraadsleden waren aanwezig, naar gel[...] wordt meer uit collegialiteit jegens den heer St[...]vis dan uit werkelijke belangstelling.

In zijn sluitingsrede op den eersten dag [...] de heer Stokvis o.a. over samenwerking tuss[...] de socialisten en de nationalisten. „De socialist[...] zijn anti-kapitalisten, de nationalisten echter ni[...]" zeide de heer Stokvis. „Alleen in een periode [...] het kapitalisme overheerschend is, worden de n[...]tionalisten ook anti-kapitalisten en daar is sam[...]werking mogelijk. De nationalisten kunnen na[...]nalistisch strijden naar buiten en socialistis[...] naar binnen. Het zullen worden nationaal-social[...]ten, zooals wij die ook in de randstaten kenn[...] Een nationaal-socialistische partij achten wij gee[...]zins onwaarschijnlijk.

De *Keng Po* zegt, dat het van een andere m[...]ning is. Wanneer socialisten en nationalisten [...]menwerken, dan zijn de laatsten òf valsche na[...]nalisten óf het ontbreekt hun aan inzicht. On[...] omstandigheden kunnen die twee groepen wel d[...]zelfden vijand hebben, maar aangezien het stre[...] van de eene geheel verschilt van dat van de and[...] is een vereeniging van beide groepen een onm[...]lijkheid.

Volgens den heer Stokvis wordt in het org[...] „Het Indische Volk" nergens gezegd dat de so[...]listen de vrijheid van Indonesië zullen belem[...]ren, zooals wel eens beweerd werd.

Dit is inderdaad waar, zegt de redactie. Nerg[...] is gezegd dat de socialisten de vrijheid van In[...]nesië in den weg staan, maar omgekeerd zeg[...] de socialisten ook niet dat zij accoord gaan met [...] vrijheid van Indonesië en dat zij die zullen hel[...] tot stand brengen. Hoogstens zeggen zij: de tijd [...] er nog niet, wacht daarop!

De I. S. D. P. is een vertakking van de S. D. A. [...] in Nederland, de grootste vereeniging der arbeid[...] daar te lande. Het verlies van de Indische bezit[...]gen beteekent voor Nederland het verlies van [...] afzetgebied. Wanneer de industrie een dru[...] markt verliest, dan moet de productie zoo al n[...] geheel gestopt, dan toch in elk geval beperkt w[...]den en dan zullen de arbeiders daar, ergo de le[...] der S. D. A. P., in moeilijkheden verkeeren.

Wij erkennen, gaat het blad voort, dat de Ned[...]landsche socialisten verandering wenschen. Z[...] willen zij, als zij dat kunnen, het koninkrijk ten [...] brengen om zelven de leidsels van het bewind [...] handen te nemen. Maar, wanneer hun dat gelu[...] zullen deze landen (Indië) dan vrij gemaakt word[...] Wat hebben de Fransche sociaal-democraten n[...] de Fransche bezittingen in Syrië, Indo-China e[...] gedaan, toen Herriot het bewind in handen had?

In de geschiedenis is het nog nooit voorgekom[...] dat een onderworpen land vrij is geworden uits[...]tend door de hulp der sociaal-democraten.

Als er in Indië onder de inboorlingen een socia[...] nationalist is zooals de heer Stokvis dat zich den[...] dan is slechts één van twee dingen mogelijk: [...] hij is een valsche nationalist, óf een vermomde s[...]cialist.

Een gelijk wantrouwen in de toenaderingspog[...]gen tot en de sympathiebetuigingen jegens de I[...]dische nationalisten van de zijde der sociaal-dem[...]craten blijkt uit een artikel in het Indonesisc[...] nationalistische blad *Matahari Indonesia* te Med[...] onder het hoofd: S. D. A. P. „met twee aang[...]zichten".

In een ingezonden stuk uit Amsterdam wor[...] critiek uitgeoefgend op de houding der S. D. A. [...] en haar zustervereeniging de I. S. D. P. onder le[...]ding van den heer Stokvis. Schrijver zegt dat [...] de verdediging van de Ind. studenten door de m[...] Mobach en Duys politieke munt werd geslagen [...] de S. D. A. P. zich proclameerde als de „redder[...] van de Indonesische beweging, doch in Augustu[...] j.l. nam zij te Brussel een motie aan, waaru[...] blijkt dat de S. D. A. P. één lijn trekt met de kapi[...]talisten om de koloniën als overheerscht gebied [...] handhaven.

Poging tot pro-Hollandsche propaganda.

Het in de inheemsche pers zoo heftig aangeval[...]len voornemen besprekende van het Volksraadli[...] Alimoesa om met steun van het Suikersyndicaa[...] een blad op te richten, waarmede men hoopt me[...] succes pro-Hollandsche propaganda te voeren, zeg[...] het Mal.-Chineesche blad *Sin Po,* dat men van d[...] heeren van het Suikersyndicaat eigenlijk een prac[...]tischer inzicht zou verwachten, maar er zijn e[...] onder hen die zoo naief zijn om niet te begrijpen [...] dat pogingen in die richting niets meer zijn dan een [...] „abortive effort". Zulk een blad heeft heelemaal [...] geen kans om tot bloei te komen, zooals men aan [...] de te Bandoeng verschijnende „Kaoem Moeda" kan [...] zien. Dit geestelooze blad is zoo „neutraal", dat het [...] publiek er ook een neutrale houding tegenover [...] aanneemt.

Nu wil de heer Alimoesa met behulp van het [...] Suikersyndicaat een blad oprichten; deze liaison [...] is voldoende om te maken dat zijn blad gewan[...]

trouwd wordt en hij zelf uitgelachen.

Het publiek hier is wel is waar nog niet erg wakker, gaat de *Sin Po* voort, maar toch genoeg om te begrijpen, dat „gramofoon-kranten" niet veel waard kunnen zijn. Dat schijnen de heeren van de suiker ook in te zien, want zij willen den heer Alimoesa maar half helpen en hem geen vollen steun toezeggen. Voor de Hollanders bestaan er veel manieren om te trachten de sympathie en het vertrouwen te winnen, d.i. door rechtvaardig te denken en te handelen, maar niet door het woord „kamerdikaän" (vrijheid) in congressen of nieuwsbladen te verbieden.

Diversen.

In de *Fadjar Asia,* het orgaan van de P. S. I., gaat iemand heftig te keer tegen de circulaire van den Directeur van B.B. over tegemoetkoming aan aanvragers voor kleinen landbouw. Hij ziet hierin een bedreiging van het Inlandsche grondbezit, dat maar al te gemakkelijk ten offer valt aan opgewekte spilzucht door jaarmarkten, enz.

Tot besluit stelt schrijver de vraag of, alvorens men met leege maag en berooid gedwongen zal zijn het geboorteland te verlaten, de Indonesiërs niet beter doen hun tanden te laten zien en hun kracht te verzamelen om de belangen van ras en geboortegrond te verdedigen.

In de *Keng Po* zegt een inzender, dat de Regeering inderdaad niet verkeerd gedaan heeft in het kiezen van ir. Kiewiet de Jonge tot haar vertegenwoordiger in den Volksraad, want deze is als gewezen journalist flink in het inkleeden van zijn redevoeringen. Naar aanleiding van zijn opmerking over de verantwoordelijkheid der volksleiders voor de nawerking hunner redevoeringen, vraagt schrijver zich af, of de P. N. I.-leiders „gedigoeld" zullen worden indien er straks een opstand mocht uitbreken als te Tangerang. Wie zal kunnen bewijzen dat zoo'n opstand de nawerking is van de redevoeringen dier leiders?

Volgens de *Sin Po* is door de Hoakiaws (Chineezen in den vreemde) te Shanghai een vergadering gehouden om te geraken tot de oprichting van een groote Hoakiauw-vereeniging. Besloten werd om te Nanking een hoofdkantoor en overal waar Chineezen zijn, afdeelingen te openen.

De vereeniging zal tot taak hebben:

1°. Den toestand van de economie, het onderwijs, de industrie, den landbouw en handel der Hoakiauws te onderzoeken.

2°. Te onderzoeken, welke partijdige wetten door de vreemde regeeringen ten aanzien van de Chineezen zijn gemaakt.

3°. De intellectueele en rijke Hoakiauws op te wekken naar China terug te keeren om er ondernemingen te openen.

4°. Het Chineesche vereenigingsleven en de eendracht onder de Chineezen te bevorderen.

5°. Aan het publiek bekend te maken op welke wijze de Hoakiauws gesteund kunnen worden tegen de vreemde onderdrukking en bij de verbetering van hun bestaan.

6°. De Hoakiauws op de hoogte te brengen van de betrekkingen tusschen hun vaderland en vreemde landen.

7°. Geschriften te verzamelen, die betrekking hebben op de positie der Hoakiauws.

8°. Een orgaan uit te geven, speciaal aan de belangen der Hoakiauws gewijd.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Een proefvaartuig voor de zeevisscherij in Ned.-Indië.

Onlangs werd bekend dat vanwege het Ind. Departement van Landbouw een onderzoek zal worden ingesteld naar de middelen ter verbetering van de zeevisscherij in de Indische zeeën. Met de leiding is belast de heer K. de Waart, die destijds reeds voor het proefstation voor de zeevisschcerij uitkwam uit Holland. Tijdens de algemeene bezuinigingsperiode zijn de proefnemingen gestaakt, doch nu is de hr. de W. weder aan het werk getogen, blijkens de navolgende, aan het Ned. Zeewezen ontleende mededeelingen.

Met de ongunstige resultaten, welke de pogingen tot treilvisscherij van Rijkswege een 20-tal jaren geleden hebben opgeleverd, voor oogen, gaat de heer De Waart thans onderzoeken hoe de bestaande Inlandsche visscherij te verbeteren is, op een wijze, welke binnen het bereik ligt van de bevolking welke haar beoefent.

Zou men met een teiler van eenigszins behoorlijke afmetingen vrijwel geen enkele van de kleinere visscherhavens in Indië kunnen bereiken wegens te grooten diepgang, met de *majang*prauw kan dit wel. Het thans gebouwde vaartuig is geheel volgens het Inlandsche model geconstrueerd (alleen wat steviger en zeewaardiger, want er wordt een 55 P.K. Kermath-motor in geplaatst) en geschikt gemaakt voor het doel. Men heeft het dicht gebouwd met een dak vóór-in, een kleine kajuit aangebracht met één kooi voor den Europeeschen leider der onderzoekingen, terwijl midscheeps, behalve een klein proviandruim, ook een flink vischruim is gemaakt (met zinken bekleeding), waarin drie ton visch kan worden geborgen. Verder is met het oog op de langere reizen natuurlijk gezorgd voor zoetwater en voor brandstoftanks. De grootste lengte van het scheepje is 15 M. en de grootste breedte 4 M.

Over enkele weken verwacht men, dat de motor en de verdere inrichting geheel klaar zal zijn. De heer De Waart zal dan eerst in de buurt er een proeftocht mee maken, en vervolgens een grooteren proeftocht van enkele dagen in de omgeving van Madoera. Voor dit laatste wordt gedacht aan een reis naar Bawean, of rondom Madoera. Daarna volgt het scheepje via Tegal zijn bestemming te Batavia, van waaruit de onderzoekingstochten zullen beginnen. Deze betreffen het localiseeren van de beste vischgronden (gespecificeerd naar de soort visch), alsmede het vinden van een geschikt vischtuig. Er zal eerst in het westelijke deel van de Javazee worden gezocht naar goede vischgronden en vervolgens zal deze zee geleidelijk geheel worden afgezocht.

Vervolgens zal op dezen tocht een gewoon Inlandsch vischtuig volgens majang model worden gebezigd, maar het ligt in de bedoeling uit Nederland een buidelnet te doen komen, zoo spoedig als in de practijk voldoende gegevens zijn verzameld voor de afmetingen daarvan.

Volgens de heer De Waart behoeft voor de Inlandsche visscherij niet te worden gedacht aan treilen. Voor Indië acht hij het vischtuig volgens het insluitsysteem het beste. Ook de Japanners, die met zooveel succes in de Inlandsche wateren visschen, volgen dit stelsel.

Een oordeel over Ned.-Indië.

Een Reuter-telegram uit Londen meldt, dat de parlementaire oud-minister van Koloniën, de heer Ormsby Gore, een officieel rapport het licht heeft doen zien, betreffende zijn niet lang geleden aan tropische landen gebracht bezoek, welke reis eveneens Java omvatte.

Van Java spreekt de heer Ormsby ook in dit rapport in lovende bewoordingen, terwijl hij opmerkt dat het belang en de beteekenis van Java nooit voldoende werden beseft en gewaardeerd.

Hij noemt het proefstation der suikerindustrie te Pasoeroean als voorbeeld voor de toepassing van de wetenschap in een tropische industrie en karakteriseert dit instituut als het mooiste in de tropen.

De Times wijdt een hoofdartikel aan bedoeld rapport, getiteld: „Een les van Java". Het blad schrijft o.a.:

Ned.-Indië onderhoudt een bevolking van 50.000.000 zielen, terwijl Malakka en de Straits er slechts 4.000.000 hebben. De Nederlandsche autoriteiten moedigden de inlandsche rubber-industrie aan, evenals zij met bewonderenswaardige en succesvolle methoden moderne landbouwkundige kennis verbreiden door andere vormen der tropische industrie.

De Times noemt Ormby Gore's rapport een treffende les voor de Britsche ambtenaren, belast met den arbeid op industrieel gebied.

Het bovenstaande is overgenomen uit de Indische Mercuur, in welk weekbl. (Nr. van 26 Dec.) Prof. Dr. F. A. F. C. Went bij eene bespreking van het jaarverslag van het Pasoeroeansche Suikerproefstation eveneens wijst op het gunstig oordeel van den heer Ormsby Gore, nu echter niet ontleend aan meergenoemd rapport, doch aan een door hem (O. G.) gehouden speech tijdens een grooten officieelen maaltijd te Londen.

Het Communisme in Ned -Indië.

De uitgever van de *Monde Nouveau* te Parijs, die steeds zich beijvert om het buitenland naar waarheid in te lichten omtrent koloniale aangelegenheden van ons land, heeft het voornemen opgevat eene Fransche vertaling het licht te doen zien van het bekende, veelgeprezen werk van J. Th. Petrus Blumberger over het communisme in Ned.-Indië.

Deze vertaling is niet in het bijzonder voor Frankrijk bestemd, maar in 't algemeen voor het Fransch lezend publiek in het buitenland. Voor ons is hieraan het groote voordeel verbonden, dat dit zakelijke, goed gedocumenteerde werk bekend zal worden in kringen voor welke het Nederlandsch een gesloten boek is. Aan die kringen zal het werk uitstekende diensten kunnen bewijzen, ook omdat over de jongste communistische onlusten in Indië veel misverstand in het buitenland heerscht, ja zelfs de toestanden tengevolge dier woelingen zoodanig zijn voorgesteld, dat het buitenlandsch kapitaal huiverig zou zijn om geld te beleggen in Indische ondernemingen.

Het behoeft wel niet te worden gezegd dat het loffelijk streven van den uitgever van genoemd tijdschrift den steun verdient van allen hier te lande, die overtuigd zijn dat met de vertaling van Petrus Blumberger's boek een nationaal belang gediend wordt. En die steun is onontbeerlijk, wil genoemde uitgever zijn plan kunnen verwezenlijken, zooals dit uiteengezet is in een door hem verspreid prospectus, waarvan we de lezing warm aanbevelen. Een ex. van het prospectus ligt ter kennismaking op de leestafel van Oost en West, Korte Voorhout 6, Den Haag en is overigens stellig te bekomen op aanvraag aan het bureau van „Le Monde Nouveau", 42 Boulevard Raspail, Paris (7e).

Nationalisten en . . . . nationalisten.

In een lezenswaardige beschouwing, getiteld „Volk over volk", van den heer H. C. Kerkkamp (het vrijzinnig-democratische Volksraadlid), opgenomen in de Dec.-afl. van „De Opbouw", geeft de schr. o.m. het standpunt weer dat z.i. de Indische nationalisten, bij monde van één hunner, innemen ten opzichte van het Nederlandsche gezag. Wat de nationalisten vragen is een eigen regeering voor het eigen land, niet in naam doch in werkelijkheid. In die regeering dient aan Indische Nederlanders een ruime plaats gelaten, „al vreezen wij hun zelfzucht zeer". Dan eerst kan Indië, mits blijvend binnen grenzen door het rijksbelang gesteld, een eigen weg inslaan.

„Dan ook zullen wij Indiërs van harte kunnen medewerken aan den opbouw niet alleen van eigen land, maar ook van het groote Nederlandsche rijk en daarbij met dank aanvaarden de leiding van Nederland en de bekwaamsten uit het Nederlandsche volk."

Den hr. Kerkkamp schijnt dit verlangen van de Indische nationalisten allerminst onredelijk en de vervulling er van zeker niet schadelijk voor het Nederlandsche gezag in Indië.

Maar, zouden we willen vragen, denken de nationalisten er werkelijk zoo over? Een geheel ander geluid laten bijv. hooren de nationalisten die hier te lande vereenigd zijn in de „Perhimpoenan Indonesia" en die er zich op beroemen dat het door hen uitgestrooide zaad in Indië welig is opgeschoten en meer en meer vruchten draagt.

Hùn standpunt, zoo ontzaglijk afwijkend van dat den door den heer Kerkkemp bedoelde nationalisten, komt ondubbelzinnig tot uiting in iedere aflevering van het door die onverzoenlijken uitgegeven tijdschrift „Indonesia Merdeka". Uit de jongste afl. (van Nov.-Dec.) willen we een citaat geven dat aan duidelijkheid van bedoeling niets te wenschen overlaat. Om niet het verband tusschen het een en het ander te zeer uit elkaar te rukken moet het citaat eenigszins lang worden.

„Tijdens de openbare zitting van den Volksraad (lees Volksver-raad) op 31 Augustus j.l. werd door den voorzitter in zijn rede reeds gezinspeeld op strengere maatregelen tegen de Indonesische nationalisten. Na deze zinspeling stelde de overheerscher bij monde van den regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken onlangs de volksleiders verantwoordelijk, niet alleen voor den indruk van hun woorden, maar ook voor de nawerking van hun beginselen.

Denkt de overheerscher soms, dat ons volk zich door deze bedreiging laat intimideeren? Laat hij zich liever afvragen, waar hij een goed heenkomen kan vinden wanneer de storm der door hem zelf ontketende volkskrachten losbreekt!

Het volksverzet van 1926—1927 was maar een zachte bries bij den ophanden zijnden storm. Bedriegen de voorteekenen niet, dan zal spoedig de dag aanbreken, waarop het loeien van dien storm alle bedreigingen en intimidaties van volksraadvoorzitters en algemeene regeeringsgemachtigden voor eeuwig zal doen verstommen.

Moge het zoo zijn!"

Tropisch Nederland.

Inhoud van afl. 17 (14 Dec.). Karel Albert Rudolf Bosscha, door S. A. Reitsma (met portretten en illustraties). — De onrust in Indië en hare oorzaken. Java, VI, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — Iets over wajang wong (slot), door S. Kalff (met afb.). — Beschrijving van in 1927 genomen proeven tot invoer van Oost-Indische ananas in Nederland (slot), door Ir. W. Spoon.

De Indische Mercuur.

No. 52 (26 Dec.). Poj-riet op Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Verslag van het Proefstation voor de Java-Suikerindustrie te Pasoeroean over het jaar 1927, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Nieuwe rietsoorten. — Bijeenkomst van Indische landbouw-technici te Wageningen. — Kleine mededeelingen. — Kultuurberichten. — Financieele verslagen en berichten, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft recente literatuur over aetherische oliën, boschwezen, looistoffen, geneesmiddelen, specerijen, voedingsmiddelen, vruchten en groenten, enz.

Landbouw. Tijdschrift van de Vereen. van Landbouwconsulenten in Ned.-Indië.

Inhoud van jaarg. 4, No. 4 (Oct. '28). Over de bepaling van den zuurgraad van een aantal Indische kalkgronden; een vergelijking van verschillende methoden, door Ir. W. A. J. Oosting. — Een studieprogramma betreffende de bijzondere voorwaarden van de veeteelt in tropische en sub-tropi-

sche landen, door A. J. Koens. — Landbouwkroniek (Waardeering voor het werk der landbouwvoorlichting, enz.). — Referaten (Opkoop van bevolkingsriet, door Tergast).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 21 (17 Nov.). Vier nieuwe waardplanten van Bacterium Solanacearum E.F.S., door Dr. S. C. J. Jochems. — Iets over tabak, door E. Knaap. — Het rubber-vraagstuk. — Klein landbouw. Economisch veefokken, door W. A. Schrauwen. — De kleine landbouw. — Koelies op ondernemingen in Malaya. — De rubberhandel in Palembang. — Nieuwe cultuurproef in Suriname (ontleend aan De West).

Oedaya.

De Dec.-afl. is een, zegt het opschrift, aan het onlangs te Praag gehouden „Congres voor Volkskunst" gewijd nummer, over welk congres in de rubriek Kunst enz. in ons blad reeds uitvoerig werd geschreven. Vermoedend dat in diezelfde rubriek dit Oedaya-Nr. besproken zal worden volstaan wij met een inhoudsopgave, n.l. Het congres voor volkskunst te Praag. Een belangrijke nota van het internationaal Arbeidsbureau te Genève, door P. A. J. Moojen. — De bescherming van de volkskunsten in Ned.-Indië door een monumenten-wetgeving, door Dr. F. D. K. Bosch. — Gezichten uit Praag, de hoofdstad van Tsjecho-Slowakije. — De stand van de volkskunsten in Ned.-Indië, door P. A. J. Moojen.

* * *

Geslachtstabellen voor Ned.-Indische boomsoorten naar vegetatieve kenmerken, met een beschouwing over de practische en systematische waarde dezer kenmerken, door F. H. Endert. (Mededeelingen Proefstation Boschwezen. No. 20).

Het klimaat van Nederlandsch-Indië, door Dr. C. Braak. Deel II, afl. 2: Java en Madoera. (Kon. Magn. en Meteorol. Observatorium te Batavia. Verhandelingen No. 8). Weltevreden, G. Kolff en Co. Met platen.

Fauna Buruana. Acari, von Dr. A. C. Oudemans. Mit Abbild. (Treubia. Vol. VII, Suppl., Livr. 2).

Jaarverslag van den Topografischen Dienst in Ned.-Indië over 1927. 23e Jaarg. Met kaarten en platen. (Weltevreden, Reproductiebedrijf Top. Dienst).

Caoutchoucbedrijf op Noesakambangan. Verslag over 1927. (Departement van Justitie in Ned.-Indië). (Pekalongan, Strafgevangenis).

Begrootingen en overzichten van de kassen der Zelfbesturende landschappen in de Buitengewesten 1927. (Mededeelingen van de Afd. Bestuurszaken der Buitengewesten. No. XXXV, 1928). Weltevreden, Landsdrukkerij.

Regenwaarnemingen in Nederlandsch-Indië. 49e jaargang 1927. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Beitrag zur Ethnologie der Sentanier. (Holländisch Neuguinea, von P. Wirz. Mit Karte und Tafeln. (Nova Guinea. Vol. XVI, Livr. 3, 1928). Leiden, E. J. Brill.

De personeels-bezetting van de Staatsspoor- en Tramwegen in de Buitengewesten, door J. F. A. M. Koning. (Spoor- en Tramwegen, 25 Dec. '28).

Overzicht van den economischen toestand der Oostkust van Sumatra gedurende de eerste negen maanden van 1928. (Mededeelingen van de Handelsvereeniging te Medan. 15 Nov. '28).

De inboedel van het Oost-Indisch huis (te Amsterdam), door S. Kalff. — Belgische helden in het Indische leger 1810—1840 (vervolg), door P. J. Frederiks. (De Ind. Verlofganger. 21 Dec. '28).

Lijst van de geschriften van Dr. N. Adriani, in leven Afgevaardigde van het Nederl. Bijbelgenootschap. [Samengesteld door Mej. A. E. Adriani]. Niet in den handel. (Leiden, E. J. Brill).

Suriname.

Onder het hoofd *„Nieuw perspectief voor Suriname"*. schrijft „De Telegraaf" van 27 December, 2e avondblad, over de petroleumvondst in Suriname.

„Olie, het wonderwoord der twintigste eeuw, dat als in een moderne duizend en één dagsproke weleer woeste en onherbergzame gebieden ontsluit en tot ongekenden bloei brengt. Olie, de formule die sterker dan iets anders de verbeelding dezer nuchtere generatie prikkelt en tot daden drijft. Zoo ooit, dan is de mare dat Suriname's bodem wellicht onvermoede oliereserves in zich sluit, geschikt om de indolente houding van overheid en bedrijfsleven te veranderen in levendige belangstelling, die niet rust vooraleer de mogelijkheden nauwgezet zijn onderzocht.

Indien, ja indien hier waarlijk sprake zou zijn van een belangrijk olie-voorkomen, dat uitzicht biedt op loonende exploitatie, dan ware Suriname's toekomst verzekerd, d a n zou de veelgesmade plots in het centrum der internationale belangstelling staan! D a n zouden alle maatregelen die jaar en dag bepleit werden door hen, die vertrouwen hebben in de kansen die Suriname biedt en die in het verleden e n in het heden zoo schromelijk verwaarloosd zijn, vanzelf genomen worden omdat d a n het eigenbelang zulks gebiedt. Beschamend ware zulks voor het Moederland ongetwijfeld, maar voor Suriname dat n i e t s te wachten heeft van de huidige regeering die, onbekwaam tot leiding geven, tot dusver onmachtig bleek het bij herhaling beloofde algemeen welvaartsplan te ontwerpen, ware d e z e opleving nochtans een uitkomst. Van het Moederland, de jongste parlementaire geschiedenis toonde zulks helaas maar al te duidelijk aan, heeft Suriname voorshands niets te wachten dan enkel lapmiddelen, die deze kolonie geen stap nader brengen tot welvaart en bloei. Eerst wanneer het eigenbelang in het geding wordt gebracht zal de hand aan den ploeg worden geslagen en zal Suriname, het veelgeplaagde, wellicht de plaats kunnen innemen die het verdient."

Tot zoover „De Telegraaf".

Het is te hopen dat het onderzoek met den meesten spoed en krachtig wordt voortgezet. Suriname heeft geen tijd te verliezen.

Het zou merkwaardig zijn als de bodem, tegen de stellige verklaring in van de deskundigen, dat de formatie van het land aanwijst dat er geen petroleum kan zijn, toch petroleum bevat, en dat wel in een zoo gemakkelijk bereikbaar deel van het land. In ons nummer van 1 November namen wij uit de N. R. Ct. een ingezonden stuk van Dr. N. Wing Easton over, waarin deze een waarschuwing richt tot zijn landgenooten om geen geld te steken in eenige onderneming, die exploitatie van petroleum in Suriname ten doel heeft. Dr. Wing Easton acht de kans om aardolie te vinden in het lagere terrein benoorden de watervallen tot aan zee uiterst gering, ja voor zich zelf buiten gesloten.

Wij lieten daar de opmerking op volgen: „Maar is dat uitgestrekte land voldoende geëxploreerd om met zekerheid te kunnen zeggen dat er nergens aardolie in den bodem zit?"

* * *

„De West" schrijft:

Met een verbintenis als militair bij de troepen in Suriname zullen in dienst treden een 9-tal Indianen — althans personen van Indiaansche afkomst. Het militair verband wordt gesloten voor den tijd van 3 jaren, waaraan een proeftijd van plm. 6 maanden voorafgaat. In dezen proeftijd zal moeten blijken of de voorloopig aangenomene geschikt is voor soldaat. Blijkt dit niet het geval, dan wordt hij zonder meer van zijne verbintenis ontslagen.

De aanneming dier Indianen heeft een drieledig doel, te weten: 1e. om ook hun, die daarvoor te voren nimmer in aanmerking zijn gekomen, evenzeer een kans te geven in den militairen dienst een bestaan te vinden; 2e. om profijt te kunnen trekken van hun oriënteeringsvermogen bij het maken van militaire patrouilles dat in Suriname vaak door bosschen moet plaats hebben; 3e. de beschikking te hebben, bij militaire expeditiën over militairen, die zich kunnen aanpassen aan een zeer eenvoudige leefwijze, zooals een tijdelijk verblijf buiten het garnizoen vordert.

De proef, enkele jaren geleden door majoor-titulair Bierman genomen om voor dat doel ook Creolen aan den militairen dienst te verbinden, die met de Surinaamsche bosschen vertrouwd waren, heeft tot zeer gunstige resultaten geleid. Het ligt dan ook in de bedoeling om binnenkort weder enkele Surinamers aan den militairen dienst te verbinden, die te voren bij het boschwezen een gunstige reputatie hebben verworven.

* * *

Dr. J. W. Jenny Weyerman, lid van den centralen gezondheidsraad te Goes is aanvankelijk voor 6 maanden aangewezen om in verband met het voornemen om voor Paramaribo en omgeving een drinkwaterleiding tot stand te brengen, na gehouden plaatselijk onderzoek, den gouverneur van advies te dienen nopens de daarmede samenhangende vraagstukken, inzonderheid ten aanzien van de keuze van een watervang.

* * *

„Provinciaal Nieuws" van 21 December schrijft: 't ZANDT, 20 Dec. Als 2e spreker voor het Nutsdepartement alhier trad in het hotel „Nieboer" voor een talrijk publiek op Dr. van Cappelle van Den Haag met 't onderwerp: „Mijn tocht door Suriname, de Ned. kolonie in tropisch Zuid-Amerika". Aan de hand van een keurige collectie lantaarnplaatjes, door den spr. zelf opgenomen tijdens de 1e expeditie door de oerwouden van Suriname, waarvan de heer van Cappelle de leider was, nu ruim 20 jaren geleden, leefde het aandachtig luisterend publiek den geheelen tocht mee, en genoot van de prachtige natuuropnamen en van de vele merkwaardige bijzonderheden, waarop de spr. zijn auditorium vergastte. 't Was een mooie en nutt[ige] avond. Ds. Heeringa bracht hem na afloop woord[en] van dank voor zijn prachtige plaatjes en zijn [leer]zame causerie.

* * *

Wij lezen in de „Leidsche Courant" van 21 [De]cember, onder Oegstgeest:

De Vereeniging „Gemeentebelang" heeft de [ge]woonte des winters eenige sprekers uit te noodi[gen] om een bepaald onderwerp in te leiden. Woensd[ag]avond waren hare leden en introducées in het W[itte] Huis bijeen gekomen om te luisteren wat de h[eer] Mackenzie, Majoor der Militaire Administratie, th[ans] wonende te Utrecht, over „Suriname", het land w[aar] hij een zestal jaren vertoefde, te vertellen had. [Een] en ander werd nader met lichtbeelden toegelicht.

* * *

Volgens een bericht in de N. R. Ct. van 30 [De]cember, ochtendblad C, zou op verzoek van de [re]geering, oud-minister dr. J. Th. de Visser op [..] December, 11 uur, van het gebouw van het hoo[fd]bestuur der posterijen en telegrafie uit, een rad[io]telefonischen groet van het moederland aan de [..] bieden in Oost-Indië, Suriname en Cura[çao] brengen.

Tevens zal dan een koor zangnummers uitvoe[ren] en ook zal het klokkenspel van de Groote Kerk [te] Den Haag zich doen hooren.

* * *

„De Prins" van 22 December geeft een aa[rdig] kiekje van een boschbrand in Suriname. Wij h[er]inneren ons de boschbranden, die wij op onze rei[s] naar Conorie en Nickerie, dikwijls zagen op de [..] tusschen de Suriname- en de Saramaccamond[..] Bij avond leverden die geweldige vuurmassa's [een] prachtig gezicht op. Die branden ontstaan ve[elal] door de onvoorzichtigheid der visschers bij het [d..]gen (barbakotten) van visch aan het strand.

Langen tijd was „het Verbrande Bosch" [bij] Braamspunt een aanwijzing voor de zeelieden [als] zij den mond van de Suriname-rivier naderden.

*

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op de [ver]schijning van den tienden jaargang van „De W[est-]Indische Kalender", op initiatief van de West-In[di]sche Kamer, uitgegeven door de Amsterdams[che] boek- en steendrukkerij vh. Ellerman, Harms & [Co.] De kalender geeft tal van nuttige gegevens en tw[ee] mooie kiekjes.

Curaçao.

Tweede Kamer.

In den avond van 13 December j.l. heeft [de] Tweede Kamer zich bij de begrooting van „K[olo]niën" met Curaçao bezig gehouden. Eerste spre[ker] was de heer IJzerman, die den minister even [aan]pakken nam over zijn verwijzing naar art. 61 [der] grondwet, waarnaar men zich gedragen moest, [ter]wijl de minister zelf aan de wijziging van [het] regeeringsreglement nog niet toe was. Intussc[hen] was het standpunt van den heer IJzerman dit, „[..] hoe ongelimiteerd het recht van de Kamer m[oge] blijven om zich over Curaçaosche zaken uit te sp[re]ken, zij voortaan zich bij de uitoefening van [dat] recht een vrij sterke zelfbeperking zal moeten [op]leggen". Wat de thans bereikte autonomie betr[eft] maakte deze spreker de o.i. juiste opmerking, [dat] wanneer onder autonomie iets anders, iets m[eer] verstaan wordt, dan het recht om geregeerd [te] worden door personen, in hetzelfde gebied ge[ves]tigd, maar op wier aanwijzing men niet den [ge]ringsten invloed kan hebben, ook nu van auto[no]mie in Curaçao geen sprake is. Over de bov[en]windsche eilanden heeft de heer IJzerman goe[de] dingen gezegd, en die aanbevolen aan den mini[s]ter en aan den Kolonialen Raad. Dit deed ook [de] heer Van Vuuren, die overigens niets bijzond[ers] beweerde. De heer Joekes bracht de Caracasb[aai] ter sprake, en vroeg o.a. den minister, hoe [het] mogelijk was, dat deze in 1928 nog niet op [de] hoogte was van den afstand aan de C. P. I. M. [in] 1925. Hetzelfde onderwerp bracht de heer Bijlev[eld] ter sprake, die wees op de nalatigheid van [den] K. R. ten aanzien van dit belang, en de vraag ste[lde] of het landsbelang in tijd van oorlog wel [vol]doende verzekerd was. Het antwoord van [den] minister was merkwaardig. De onbekendheid [van] het departement met deze zaak was het gevolg [van] een nalatigheid geweest in den „toenmali[gen] dienst"; de brief van den gouverneur, door [den heer] Bijleveld een „wonderlijken brief" genoemd, [was] in behandeling bij den K. R., en tot zoo lang wil[de] de minister zijn oordeel opschorten.

Ook in een ander opzicht becritiseerde de h[eer] Bijleveld het beleid van den K. R. n.l. ten aanzi[en] van de wijze, waarop de brief van minister [De] Graaff in 1925 over het financieel beleid was b[e]antwoord. Den minister werd deze zaak op het h[art]

...den. Het behandelen van suppletoire begroo... per brief werd scherp afgekeurd. En ten ...zien van de bovenwindsche eilanden stelde deze ...ker de vraag, of de minister eens wilde over...en deze eilanden rechtstreeks onder Nederland ...rengen. De heer IJzerman had reeds gewezen ...de leuze „los van Curaçao", die daar meer in...vindt dan een „los van Holland". De minister ...dit met den nieuwen gouverneur bespreken.

...e heer Van Boetzelaer was het, die instemming ...igde met het in de gewisselde stukken ge...erde plan, om de Curaçaosche begrooting in de ...omst op gelijke wijze als die van Neder...sch-Indië te behandelen, en ook de minister ...k daarvan voorstander. Dezelfde spreker drong ...op betere bezoldiging van de predikanten.

...e minister was maar kort aan het woord. Hij ...het bijna met alle sprekers eens en zou verder ...wegen.

...og twee merkwaardigheden leggen wij vast: ...r. Bijleveld was voor handhaving van art. 48 ...ook onder de nieuwe bedeeling. Lijnrecht in ...d met de commissie-Staal, naar wij meenen te ...nneren.

...oor den minister was het een openbaring ge...st uit een lezing van den heer Menkman te ver...en, dat het Papiementsch in grooten kring ge...kt wordt ook in beschaafde kringen.

Geschiedkundige sprokkelingen.

Lourens Jansz. Coster.

...e hoofd-kommissie tot oprigting van een meta...standbeeld, ter eere van Lourens Janszoon ...er, heeft dezer dagen van eene kommissie te ...çao zamengesteld, ontvangen eene som van ..., zijnde, na aftrek der onkosten, welke door ...erpligtende tusschenkomst van den gouver..., slechts zeer weinige waren, het zuiver be... der door onderscheidene ingezetenen van ...çao, met den gouverneur aan het hoofd, die eene aanzienlijke gift inteekende, ten behoeve het op te rigten standbeeld bijeengebragte ...en.

Amsterdamsche courant van 26 Mei 1853, Avond-editie.

Uit den Verren Vreemde.

Mussolini's zevende portefeuille.

...anneer bij ons een minister, bij de werkzaam...en als hoofd van zijn departement, ad interim de beslommeringen aan het voeren van een ...de portefeuille verbonden aandurft, schudden ...szins zwaartillende menschen al bedenkelijk ...hoofd; waagt een regeering het twee departe...en tot één te versmelten, dan wordt dit door ... als een niet te verantwoorden miskenning ...de gecomprimeerde belangen veroordeeld. Wat ...thans te zien krijgt, is echter nog gansch iets ...rs. Mussolini heeft achtereenvolgens de leiding ...zeven ministeries op zich genomen, als zeven...onlangs de portefeuille van koloniën. Als de ...e ministerraad houdt, presideert hij en bezet ...7 zetels, de enkele collega's, die nog met hem ...itten, moeten een gevoel hebben alsof de stoel ...r hen ook wankel staat. Een teleurstelling van ... minister-president zonder portefeuille in an...landen.

...at de aangelegenheden van verschillende depar...enten op meerdere punten samen kunnen ...en, behoeft geen argument te zijn tot vereeni..., want dan zouden alle departementen overal ...één hand moeten komen. En de Italiaansche ...ator schijnt voor een dergelijke consequentie ...ook wat te voelen.

... de behandeling der buitenlandsche zaken ...den de koloniale vraagstukken al een rol van ...g. Het aandeel van Italië in het statuut van ...ger gaat beide departementen aan. De talrijke ...aansche emigranten zijn deels gevestigd in ...nde koloniën, deels in vreemde staten. De na...chap der Italiaansche koloniën in Afrika met ...che, Fransche en Belgische overzeesche gebie...brengt sedert de actieve politiek van Rome ...aldelijk internationale vraagstukken in het ...g.

...aar ...in afgescheiden van deze bemoeienissen, ... de buitenlandsche politiek mede aan het ...d is, stelt het interne beleid den leider van ...departement van koloniën toch voor genoeg moeilijke en ingewikkelde problemen om de werkzaamheid van een bekwaam chef geheel in beslag te kunnen nemen en zou een minister van koloniën alleen en zonder meer, volstrekt geen sinecuur zijn.

De uitgestrekte, maar zeer dun bevolkte Afrikaansche gebieden Tripolitanië, Cyrenaïca, Eritrea en Somaliland behooren tot de minst vruchtbare van den aardbodem. Zij brengen zoo weinig op, dat zelfs voor de schaarsche bevolking nog invoer van voedingsartikelen noodig is. Een sterke, dure militaire bezetting stelt Italië hooge financieele eischen, waartegenover maar geringe inkomsten van douane, staatsmonopolies en belastingen staan.

Die ongunstige resultaten en verhoudingen ergeren Italië te meer, omdat de omliggende landen een veel gunstiger beeld vertoonen. Tunis, Egypte, Kongo, Kenya verkeeren in menig opzicht in benijdenswaardigen welvaart. Kan Italië dat ook niet bereiken in N. Afrika? blijven critici vragen. De ondervinding antwoordt beslist: neen, maar de politiek wil maar niet tot deze conclusie komen. Een gedeelte is er, dat hier en daar goede kansen aanbiedt, namelijk in Lybië de provinciën Tripolitanië en Cyrenaika. Deze goede kansen zijn niet onbenut gebleven. Het wordt den Minister van Koloniën, Federzoni, die nu aftreedt, als een verdienste toegekend, dat hij veel heeft gedaan en bereikt voor de kolonie, in samenwerking vooral met den Gouverneur van Tripolitanië, de Bono.

De uitgestrektheid in concessie gegeven grond is zeer toegenomen. Maar hierdoor is van de oorspronkelijke bedoeling van overhevelen van de Italiaansche overbevolking naar N. Afrika tot nu toe toch weinig terecht gekomen. Immers behoort 't tot een der teleurstellingen, dat direct uit Italië aankomende arbeiders en landbouwers voor de exploitatie van het land ongeschikt blijken. Het onder Fransch protectoraat staande Tunis heeft daarentegen een welvarende Italiaansche bevolkingsgroep en nu zijn aan deze daar getrainde landgenooten verlokkelijke aanbiedingen gedaan om hun ervaring en werkkracht ten dienste van de ontginning van Tripolitanië te komen stellen. Zij kunnen dan tevens de leermeesters zijn van die Italianen, welke dan toch rechtstreeks uit het moederland zullen willen overkomen, om de woeste gronden verder in cultuur te brengen. Leest men wat de regeering zooal doet of aanbiedt, dan kan men niet anders dan bewondering hebben voor de vastberaden volharding: aanleg van wegen, waterleidingen, bosch, woningen, putten, drooglegging van moerassige streken, steun met de daad of door voorschot.

Dat in de ontheffing van Federzoni uit zijn functie niet een betuiging van ontevredenheid gezocht moet worden, spreekt uit zijn nieuwe bestemming, van voorzitter van den Senaat, alsmede uit de keuze van de Bono, die met Federzoni heeft samengewerkt, als persoon om aan het departement van koloniën Mussolini's rechterhand te worden.

De groote leider van de Italiaansche politiek is het geloof toegedaan, dat uit de noordelijke gewesten van Lybië toch nog meer te halen is, dan Federzoni heeft weten te bereiken. Zijn voornemen om meer kracht bij te zetten spreekt uit verschillende reeds getroffen maatregelen. Wij wezen reeds op de keuze van de Bono, die als Gouverneur van Tripolitanië naam heeft gemaakt. Het bestuur over de twee voormelde provinciën is in één hand gebracht om de samenwerking te bevorderen en als hun gouverneur is benoemd maarschalk Badoglio, een figuur uit den in N. Afrika gevoerden strijd.

Gouverneur van Cyrenaïca was tot nu toe Teruzzi, die benoemd is tot chef van den staf der nationale militie in Italië, daar deze militie reeds afdeelingen in Lybië te velde heeft, meent men ook in deze benoeming eenig verband te moeten zien met nieuwe plannen.

Voegt men hieraan toe dat op de begrooting voor het Dep. v. Koloniën voor 1929 107 millioen Lire *meer* is uitgetrokken dan op die voor 1928, dan moet men wel tot de overtuiging komen, dat de nieuwe minister van koloniën voor het nieuwe jaar groote plannen in het hoofd heeft, en dat zijn verwachtingen niet in de eerste plaats op besparing en bezuiniging berusten, maar hij eerder neiging voelt om de veine te forceeren.

En bij dit alles staan, men voelt 't in elk gebaar, alle departementen onder zijn leiding nauw met elkander in verband, zoo binnen-, buitenlandsche zaken, oorlog, marine, financiën en landbouw.

Britsch-Indië dominion?

Onze lezers herinneren zich, hoe het congres van vertegenwoordigers van alle inlandsche partijen te Delhi aan een commissie, onder Pandit Motilal Nehru, opdroeg om een ontwerp-constitutie te ontwerpen en hoe deze commissie in Augustus met dezen arbeid gereed kwam. Het ontwerp vroeg voor Britsch-Indië de status der dominions, het uitgewerkte plan bevatte twee Kamers, een eigen regeering van een premier en 6 ministers, algemeen kiesrecht voor mannen.

Deze voorstellen vonden instemming bij velen, onder wie de bekende leider Ghandi zich voegde. Maar de voorstanders van geheele onafhankelijkheid kwamen krachtig in verzet.

Nu is dezer dagen over het ontwerp gestemd in het Indisch Nationaal Congres te Calcutta. Vooruit had zich de overtuiging gevestigd, dat de oppositie zoo groot was, dat een middel bedacht moest worden om haar te breken, wilde men het ontwerp een kans geven.

De leiders hebben hiertoe vooraf vergadering. Met veel moeite werd den vorm gevonden voor een motie, welke aan het congres zou kunnen worden voorgelegd. Ghandi heeft hiervoor dezen gedachtengang in de leidersbijeenkomst doen aanvaarden:

In beginsel is men voor onafhankelijkheid. Men wil echter genoegen nemen met Dominion Status op voorwaarde, dat deze vóór 31 Dec. 1930 wordt verleend. Wordt deze voorwaarde niet vervuld, dan zal men weer tot non-coöperatie overgaan en het land aanraden geen belasting te betalen en elke hulp aan de regeering te weigeren."

De oppositie zag echter niet af van haar verzet op het congres.

Op den laatsten dag van 1928 nam het congres, dat 2000 gedelegeerden bijeenbracht, de motie Ghandi aan. Een amendement, dat volkomen onafhankelijkheid vroeg, behaalde nog 973 tegen 1350 stemmen van de stemgerechtigden.

Van beteekenis is echter vooral dat zelfs de meest gematigden 't er over eens bleken, dat de eisch van dominion dadelijk en op korten termijn gesteld moet worden, met uitdrukkelijke bedreiging voor geval van niet-inwilliging.

Dat is een scherpe resolutie. De commissie Simon heeft haar rondreis nog niet beëindigd, haar rapport nog niet aan de Engelsche regeering ingediend. Met de vertegenwoordigers van de Britsch-Indische vorstenstaten heeft de officieele commissie in Engeland niet tot overeenstemming weten te komen. Die vorstenstaten willen niet staan onder en ook niet medewerken met een regeering van Indiërs in Indië. Ook is een eendrachtig samenregeeren van Hindoes en Mohamedanen moeilijk denkbaar.

En bij dit alles komt het Nationaal Indisch Congres nu vragen, nu eischen: een afdoende beslissing op aangegeven, korter termijn.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn.

CONTRIBUTIE-BETALING.

Leden en begunstigers worden beleefd attent gemaakt op de gelegenheid hun contributie over 1929 te voldoen per postgiro. Het postgirono. van den penningmeester, den heer J. C. Baars is kantoor Apeldoorn no. *93058*.

Echter zal na *20 Januari* per van Dijk & Zn. over de contributie worden gedisponeerd.

Daarna zal het Bestuur de jaarvergadering uitschrijven en hoopt dan met een goed programma voor den dag te komen.

Wij hebben nog eenige Boeatan-loten à *f* 1 over. Wie helpt ons er af? Ten slotte blijft uitbreiding van het ledental een plicht van allen.

De Secretaris,
J. C. BAARS.

Afdeeling Arnhem.

UITNOODIGING

tot het bijwonen van de vertooning van de Nederlandsch-Indische Regeeringsfilms in de „Irene"-bioscoop, Beekstraat No. 71, Arnhem, op *Zaterdag 5 Januari* 1929, des avonds 8 uur.

De Secretaris,
G. I. VAN DER HEIDE.

Afdeeling Rotterdam.

SECRETARIAAT.

Beleefd verzoek, naar aanleiding van het overlijden van den heer D. J. M. van Reyn Snoeck, secretaris der afdeeling Rotterdam, brieven enz. te zenden aan den voorzitter, den heer Mr. J. G. Huijser, Vredehofweg 32, die zich bereid verklaard heeft het secretariaat voorloopig waar te nemen.

FILMVERTOONINGEN.

Op *Woensdag 9 Januari* 1929, des avonds acht uur, zullen in de bovenzaal van „Tivoli" aan den Coolsingel te Rotterdam door de Hollandsche Filmuniversiteit, in samenwerking met de Vereeniging „Oost en West", afd. Rotterdam, en het Koninklijk Aardrijkskundig Genootschap, afd. Rotterdam, vertoond worden drie films, t.w. 1. *Op den bodem der zee*; 2. *De rubbercultuur*; 3. *De oliepalmcultuur*.

De heer F. van Peski, onder-voorzitter van het Hoofdbestuur der ver. „Oost en West", zal een korte inleiding geven.

Mededeelingen.

Van de Redactie.

Het uiterlijk van het Kol. Weekblad.

Het is nu juist twee jaar geleden, dat het Kol. Weekblad wat het uiterlijk betreft een ingrijpende wijziging onderging. Voornamelijk om het blad meer in het oog te doen vallen op leestafels in restaurants, hotels, a. b. van mailschepen o.a. werd, in overleg met de firma Ten Hagen, het witte papier waarop het blad vóór dien tijd steeds gedrukt werd, vervangen door een lilla gekleurde papiersoort.

In de practijk heeft echter deze verandering niet aan de verwachting beantwoord in zooverre dat, niettegenstaande de voortreffelijke letter en inkt waarmede het blad gedrukt wordt, de lilla-kleur voor vele lezers een beletsel was om de kolommen rustig door te lezen, zonder de oogen, vooral bij kunstlicht, al te zeer te vermoeien.

Overwegende dat het Kol. Weekblad in de eerste plaats bestemd is voor de *leden* der vereeniging en daarna eerst voor propaganda-doeleinden behoeft te worden benut, heeft de Redactie-Commissie — weder in overleg met de firma Ten Hagen — besloten terug te keeren tot de oorspronkelijke witte kleur.

Het eenigszins glanzend uiterlijk zal echter behouden moeten blijven willen de illustraties, welke zoo nu en dan den tekst verluchten, tot haar recht komen.

De redactie hoopt door dezen maatregel aan een door velen geuite klacht tegemoet te zijn gekomen.

Van het Informatie-Bureau.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-IN[DIË]

P. F. H. Crijns, Onderwijzer bij het O.L.O., Bat[...]dijk 24*f*, Helmond.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

G. F. P. Antes, Onderwijzer 1e kl. bij het O[...] Markt, Princenhage.
Ir. F. G. J. Rauch, Ir. 2e kl. bij de S.S. en Tr[...] hardstrasse 36, Graz.
P. Keuren, Hoofdagent van Politie 1e kl., H[...]steeg 4, Roermond.
Th. B. Gregoor, Hoofdrechercheur van Politie[...] Oude Varkenmarkt 41, Nijmegen.
F. J. Junius, Ass.-Res. bij het B.B., Singel 309[...]sterdam.
C. C. Berkholst, Techn. hoofdkantoorh. bij de S[...] Tr., Prinsestraat 88*a*, 's-Gravenhage.
Mej. B. C. M. Mulder van de Graaf, Leerares[...] H.B.S. te Soerabaya, Harstenhoekweg 117, S[...]ningen.
J. Jordan, Hoofdpolitieopz. bij de Alg. Politie[...] Hoechst a/Main, Oberliederbach.
J. F. M. van der Linden, Gedipl. gezaghebber b[...] B.B., Vlijmen (N.-Br.).
Mej. E. C. v. d. Wall, Onderwijzeres bij het O.[...] Schoterweg 122, Haarlem.
J. G. H. Kramps, Gedipl. gezaghebber bij het B.B.[...]

MET PENSIOEN:

A. de Geus, Tijd. wnd. directeur der Bestuurs[...] Wilhelminapark 15, Oegstgeest.

Leden van Oost en W[est]

Doet Uwe inkoopen bij de leveranciers, d[ie] „Koloniaal Weekblad" door adverteeren st[eunen]. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot [...]sing van annonces in het „K. W.". Ook daa[rmede] verricht gij nuttig werk voor de Vereeniging.

Mutatiestaat van 26 Dec. '28 tot 2 Jan. 1929.

Nieuwe Leden

	Geïntroduceerd door:
A. P. H. Swinkels, Depot-Chef van de Billiton Mij, Den Haag, Valkenboschlaan 25. *f* 5.	In het K.W. d.d. 25 October '28 is, door eene fo[ute] opgave der Postadministratie, *abusievelijk* het [...]lijden en de afschrijving van den heer Sw[...] vermeld.
C. J. van Mansum, Eerstaanwezend Bedrijfarts der Ombilin Steenkolenmijnen te Sawah-Loento, Amsterdam, Weteringschans 100. *f* 5.	Eigen aanmelding.
F. Besier, Utrecht, Hugo de Grootstraat 7bis. *f* 5.	Eigen aanmelding.
Mevrouw P. F. Visser, Heemstede, p.a. familie Hoekman, Postlaan 12. *f* 5.	Eigen aanmelding.
A. P. Romswinckel, O.-I. Ambtenaar m. v., Amsterdam, Nicolaas Witsenkade 43. *f* 5.	Eigen aanmelding.
M. J. Zaaijer, Off. v. Gez., Amsterdam, Leidsche Kade 59. *f* 5.	Eigen aanmelding.
J. Barrou, Dordrecht, Buitenwalevest 12. *f* 5.	Eigen aanmelding.
M. van Welie, Burgemeester van Borculo. *f* 5.	Eigen aanmelding.
H. Landmann, Rotterdam, Maasstraat 3. *f* 5	Voorzitter Afd. Rotterdam.
Mejuffrouw G. Kuiper, Leerares H.B.S.-meisjes, Groningen, Lodewijkstraat 15b. *f* 5	den heer B. A. Kwast te Groningen.
F. M. Billroth, Den Haag, Ieplaan 140	Eigen aanmelding.
Departement der Marine (Bibliotheek) te Weltevreden, Goenoeng-Sari (2 exemplaren K. W.). *f* 10	Eigen aanmelding.

Afschrijvingen

C. L. Drossaers, Rotterdam, Beukelsdijk 57a.
K. Kamp, Rotterdam, Gr. Visscherspein 27B.
Dr. A. J. Jochems, Haarlem, Zijlweg 117r.
A. Brinkman, Leiden, Witte Rozenstraat 64.
L. Emanuel, Leiden, Zoeterwoudsche Singel 74.
Mejuffrouw Th. van Meeteren Brouwer, Nijmegen[...]kastraat 4.
Ir. H. J. Buijsman, Utrecht, Mauritsstraat 56.
A. Leeuwe, Soestdijk, Julianastraat 69 (afd. Utrec[ht])

Adresveranderingen

G. F. P. Antes, Onderwijzer 1e klasse, van: Wonosobo naar: Princenhage, Markt. *f* 5 (Afd. Breda).
F. J. Junius, Ass.-Resident, van: Donggala naar: Amsterdam, Singel 309. *f* 5.
J. F. Matuli, Gouv. Ind. Arts, Amsterdam, van: Amstelveensche Weg 124 naar: Baasjesweg 178.
A. Pimentel, oud-Luit.-Kolonel N.-I. L., van: Malang naar: Amsterdam, Sarphatiestraat 155. *f* 5.
J. van Hasselt, oud-Kapitein N.-I. L., van: Den Haag, Laan van N. O.-Indië 138 naar: Amsterdam, Amstel 308 II. *f* 5.
Fr. van den Bosch, Amsterdam (O.), van: Middenweg 143 naar: Nieuwe Weg 12.
J. A. Liems, van: Amsterdam, Des Présstr. 4 naar: Den Haag, Hendrik van Deventerstraat 22. *f* 5.
C. Ch. Berkholst, Bouwkundige S.S., van: Bandoeng, Windoestr. 9, naar: Den Haag, Prinsestraat 88a. *f* 5.
L. E. van Hecking Colenbrander, Controleur B.B., van: Velp, Rozendaalsche Laan 59 naar: Weltevreden, p.a. H. J. van Mook, Bandoengweg 10.
W. J. Spaan, Oud-Inspecteur Boschwezen, van: Lo[...] naar: Den Haag, Frederik Hendriklaan 207. *f* 5.
K. K. H. Leonhard, Den Haag, van: Goudenregen[...] 92 naar: Abeelstraat 59.
Mevrouw de weduwe J. Haak, Haarlem, van: Sch[...]singel 1 naar: Kleverpark 41, p/a. Mej. N. v. Do[...]
J. Th. Verstelle, 1ste Officier Gouv. Marine, van: [...]delburg naar: Weltevreden, p/a. Hoofdka[ntoor] Scheepvaart, Departement der Marine.
Mr. H. J. Boswijk, Officier van Justitie, Weltev[reden] van: Soendaweg 13 naar: Gang Scott 2.
Ir. P. Ph. Steneker, Ingenieur 2e kl. B. O. W., [...] te Modjokerto.
C. de Vries, Administrateur „Tanah-Aboengan" [...] Overveen, Bloemendaalsche Weg 283 naar: [...]poera (Z.O.-Borneo).
R. W. Clarkson, van: s.f. „Barongan", Djokdja [...] Den Haag, Valkenboschlaan 108. *f* 5.
B. J. Holthuis, Oud-Directeur Osvia, van Bedum [...] naar: Den Haag, Hanenburglaan 243. *f* 5.